

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว
จังหวัดนครราชสีมา

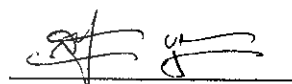
นางสาวอมรรัตน์ ศรีแพน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาบริหารจัดการและประเมินโครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(อาจารย์สามารถ นุญอาจ)

คณะกรรมการสอบ

(ดร. วีระศักดิ์ เลิศสิริโยธิน)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาบริหารจัดการและประเมินโครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

25 ต.ค. 2545

บทคัดย่อ

อมรรัตน์ ศรีเพน : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์สามารถ บุญอาจ, 88 หน้า
ดร.วิระศักดิ์ เกษศิริโยธิน

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่จัดสรรเงินอุดหนุนกองทุนละ 1 ล้านบาทแก่หมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านในการประกอบอาชีพ เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ และเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า โดยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและให้ชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการด้วยตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ในการประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ มีแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทำให้คนในหมู่บ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากการมีรายได้เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นประโยชน์จากการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน มีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลตามแบบบร. 1 – บร.12

จากการประเมินพบว่า กองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2544 โดยมีจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด 13 คน และมีจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 56 ราย โดยได้มีการจัดสรรเงินกู้ให้สมาชิกไปแล้วจำนวน 19 ราย เป็นจำนวนทั้งสิ้น 380,000 บาท ผู้กู้ส่วนใหญ่จะนำเงินที่ได้รับจากการจัดสรรไปใช้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มค้าขาย กลุ่มบริการ กลุ่มเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสามารถนำเงินมาชำระคืนกองทุนได้ตรงตามเวลาทั้งคืนพร้อมดอกเบี้ย จะมีเพียงบางรายเท่านั้นที่มีการชำระคืนล่าช้า ซึ่งคาดว่าสมาชิก ผู้กู้ทุกรายมีความสามารถในการชำระหนี้ มีรายได้เพิ่มขึ้น มีสภาพคล่องจากการมีเงินทุนหมุนเวียนและสามารถทำให้เศรษฐกิจหมู่บ้านดีขึ้น ทำให้หมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ต่อไปในอนาคต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้จัดทำต้องขอกราบขอบพระคุณประธาน กองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจน ชาวบ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้ให้ความรัก ความ ออบอุ่น ความเป็นกันเอง และที่ได้ให้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางกลุ่ม บัณฑิตจัดขึ้นซึ่งชาวบ้านได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้แก่ผู้จัดทำ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สามารถ บุญอาจ อาจารย์นิเทศก์ตำบลสีคิ้ว ขอขอบพระคุณ อาจารย์ศักดิ์ พิษพันธุ์ นักพัฒนากรชุมชน 6 ซึ่งเป็นอาจารย์นิเทศก์ร่วมตำบลสีคิ้ว และนักพัฒนากรชุมชนอำเภอสีคิ้วทุกท่านที่ให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในท้องที่และการติดตามในการจัดทำสารนิพนธ์

ขอขอบคุณเพื่อนบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือแนะนำด้านต่าง ๆ ผู้จัดทำขอพระคุณบิดา มารดา ที่ให้กำเนิดและเป็นกำลังใจให้ และบุคคลที่กล่าวนามและไม่ได้กล่าวนามในข้างต้นนี้

ผู้จัดทำสารนิพนธ์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้มีส่วนที่เป็นความรู้ความเข้าใจแก่ผู้อ่านและสาระประโยชน์

อมรรัตน์ ศรีแพน

สิงหาคม 2545

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
หน้าอำนวยการ	ก
บทคัดย่อ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	3
4. วิธีดำเนินการ	4
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	7
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	11
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	12
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	18
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	22
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพพ์โมเดล	24

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	28
9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ	29
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินและเครื่องมือ	32
1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ	32
2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล	35
3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา	37
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	42
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	42
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	55
3. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	61
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	65
1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	65
2. สรุป และ อภิปราย	66
3. ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	76

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและการตัดสินใจในแบบจำลองซัพพ์	27
3.1 แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	33
5.1 แสดงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้	70

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงรายชื่อคณะกรรมการ	14
2.2 แสดงกลุ่มองค์กรในหมู่บ้าน	15
2.3 แสดงรายละเอียดการกู้ยืม	16
4.1 จำนวนร้อยละของประชากรตามลักษณะของประชากร	46
4.2 วุฒิการศึกษาอาจารย์ผู้สอน	47
4.3 แสดงจำนวนนักเรียนและห้องเรียนตามลักษณะของประชากร	47
4.4 รายได้ของประชากรในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว	48
4.5 การประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้าน	49
4.6 จำแนกสภาพดิน	50
4.7 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน	63

บทที่ 1

บทนำ

ตอนที่ 1 หลักการและเหตุผล

ด้วยนโยบายของรัฐบาล โดยนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 สรุปสาระสำคัญประการหนึ่งได้ว่า โครงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลัก และเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว โดยจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชนสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ประชาชนมีโอกาใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการ หมู่บ้านและชุมชนให้เห็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วหรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการ

การศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตร การบริหารจัดการโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนด การศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับต่ำอีกทางหนึ่งและส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิด มีโอกาสกระทำได้ อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัยจัดทำหลักสูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชน ที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ ประกาศนียบัตรบัณฑิต" ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตดังกล่าวอีกทางหนึ่ง

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

2.1 เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากเพียงใด ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

(2) ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

(3) ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

(4) เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

(5) ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

2.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับบุคคล

2.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทักษะของประชาชน พื้นที่เป้าหมายและเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของบุคคล ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดทฤษฎี

แนวคิดในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพ

จำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นการสนับสนุน และช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนมากกว่ายึดกฎ ระเบียบตายตัวจึงต้องแก้ไข ระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริงการให้ความช่วยแก้ไขปัญหาแก่ชาวบ้านการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชี้วัด การบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการทุกระดับมีแนวทางในการพัฒนาทั่วโลก ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการ ร่วมมือกับประชารัฐ ประชาคม ทุกระดับร่วมเป็นกลไกตรวจสอบให้กองทุนเงินผ่านบริหารได้มี ประสิทธิภาพเพื่อประชาชนจริง ๆ

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบแนวทางการคิด ที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ที่ใช้ในการ ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ แนวความคิดตามรูปแบบการ ประเมินของ “สตัฟเฟิลบีม” (Stufflebeam) ที่เรียกว่า ตัวแบบความคิดเชิงระบบ เป็นกรอบ ในการระบุตัวชี้วัดและตัวแปร สำหรับการเก็บข้อมูล ตัวแบบทางความคิดดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันโดย ทั่วไป ในชื่อว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ซึ่งมีอักษรย่อมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก Context Evaluation	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก Input Evaluation	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Process Evaluation	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Product Evaluation	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

ตอนที่ 4 วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ตลาดใต้ หมู่ที่ 16 ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

- ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน
- ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโฆเดลวเดระห้กองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจน ตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
- ขั้นที่ 5 ประมวลตั้งเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4
- ขั้นที่ 6 ลงมือเขียนบทที่ 1, 2, 3, 4, 5 บรรณานุกรม และภาคผนวก

ตอนที่ 5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

- 5.1 ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 5.2 ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน
- 5.3 ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 5.4 ได้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาทจะยังคงอยู่หรือไม่ ได้ทราบว่าเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ จริงหรือไม่

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

ตอนที่ 1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่มการแก้ไขปัญหาและการเสริมสร้างศักยภาพ ด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง และรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่ง เงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพ และรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและกิจการขนาดเล็กพร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วยตัวเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้าน และชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลประโยชน์ ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน และชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนราชการ เอกชน และประชาสังคม

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

ข้อ 6 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. การกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนแห่งชาติและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตอนที่ 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดสำคัญ ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบไปด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวน ไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขาธิการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ จำนวนไม่เกิน 3 คนให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คนแต่ไม่เกิน 7 คน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- 1.1. ตาย
- 1.2. ลาออก
- 1.3. เป็นบุคคลล้มละลาย
- 1.4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 1.5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 1.6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงาน และอกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน

7. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้รัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำ ข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เข้าประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน

6. จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ตอนที่ 3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ.1)

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญ ในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจาก กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน มีกระบวนการคัดเลือก ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน

1.1 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมียกครัวเรือนตามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

1.2 การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

1.3 วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน

2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

2.1 เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

2.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์

2.3 ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางด้าน การเงิน ตลอดจน ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2.4 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

2.5 ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

2.6 ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานมูกรุก

2.7 ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

2.8 ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

2.9 ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

ตอนที่ 4 แบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ.2)

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง

จัดทำโดย

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านตลาดใต้ หมู่ที่16 ตำบลสีคิ้ว

อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง

แบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เจริญก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

ส่วนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน/ชุมชน

1. จำนวนประชากรในหมู่บ้าน 446 คน
2. จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน 186 ครัวเรือน
3. อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ประกอบด้วย
  - (1) รับจ้าง
  - (2) ค้าขาย
  - (3) รับราชการ
  - (4) การบริการอื่นๆ
4. ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน / ชุมชน

4.1 ผลผลิตด้านการเกษตรและอื่นๆในหมู่บ้าน / ชุมชน ประกอบด้วย (เช่น จากการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การทำประมง อุตสาหกรรมในครัวเรือน ที่อยู่ในเขต หมู่บ้าน / ชุมชน เป็นต้น)

4.2 ผลผลิตจากข้อ 4.1 ซึ่งเป็นผลผลิตด้านการเกษตรมีการแปรรูปก่อนส่งไปจำหน่ายที่อื่นหรือไม่

- ไม่มี

4.3 การแปรรูปผลผลิตตามข้อ 4.2 ใครเป็นผู้ดำเนินการ

- ไม่มี

4.4 การแปรรูปผลผลิตตามข้อ 4.4 ใครเป็นผู้ดำเนินการ

- นางบุญนรี ภูมิโคกรักษ์ บริการเสริมสวย สระ - ไคร้ คัด - ซอย เป็ลี่ยนสิ
ผม ทำเล็บ

5. รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน 50,000 บาทต่อปี ขึ้นไป

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง มีจำนวนครัวเรือน 186 ครัวเรือน

2. วิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง มีการประชาสัมพันธ์ปากต่อปาก และประกาศเสียงตามสายของหมู่บ้านให้ชาวบ้านทราบ พร้อมนัดหมายกันไปประชุมกันที่บ้านของผู้ใหญ่บ้านตลาดไต้หมู 16 นายประจันทร์ ชุมทิพย์ เวลา 18.30 น. เพื่อประชุม คัดเลือกคณะกรรมการโดยการเสนอชื่อแล้ว ทำการคัดเลือกโดยการให้โหวตเสียง

3. วันที่มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชน วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2544

4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือไม่ พบว่ามีครบทุกคน

5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านของตนเอง แล้วมีความเห็นว่า จำนวนคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพมีจำนวนตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป

6. รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วยคณะกรรมการ 13 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน ที่ปรึกษา 6 คน ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงรายชื่อคณะกรรมการ

ตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	อาชีพ	ประสบการณ์/ความสามารถ
1. ประธาน	นายสันติ จันทร์รวงทอง	ค้าขาย	ประธานมูลนิธิพรหมธรรมสถาน สงฆ์เคราะห์สี่นิ้ว
2. รองประธาน	นางสุพัตรา คำนกุล	ค้าขาย	
3. เลขานุการ	นายวิทวัส อนุรักษ์วิชัยกุล	ค้าขาย	เจ้าของกิจการ
4. เภรัญญิก	นางสาวรสวัน เลหาพูนรัมย์	ค้าขาย	พิธีกรหญิง
5. ฝ่ายสินเชื่อ	นายประพันธ์ ศรีอำพล	ค้าขาย	เจ้าของกิจการ
6. ฝ่ายสินเชื่อ	นางทรงศรี ชีรศักดิ์วิชัย	ค้าขาย	เจ้าของกิจการ
7. ฝ่ายสินเชื่อ	นายสมเกียรติ แซ่โง้ว	ค้าขาย	เจ้าของกิจการ
8. ฝ่ายสินเชื่อ	นายอานนท์ มักรพงษ์	ค้าขาย	เจ้าของกิจการ
9. ฝ่ายตรวจสอบ	นายนิเวศน์ พงษ์รัตนสวัสดิ์	ค้าขาย	เจ้าของกิจการ
10. ฝ่ายตรวจสอบ	นางสาวชมภูษ กิจสุจิต	ค้าขาย	เจ้าของกิจการ
11. ฝ่ายตรวจสอบ	นายประจันต์ จุณทิพย์	ค้าขาย	ผู้ใหญ่วัยบ้านตลาดใต้ หมู่ 16
12. ประชาสัมพันธ์	นางจันทร์เพ็ญ ออหรินทร์	ค้าขาย	ร้านขายยาแผนปัจจุบัน
13. ประชาสัมพันธ์	นางนลินี ธีรานุพัฒนา	ค้าขาย	ร้านขายวัสดุอุปกรณ์การเกษตร
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	นายวิสูตร อังสุนันทวิวัฒน์	ค้าขาย	ร้านขายอุปกรณ์กีฬา, ชุมนักเรียน
กรรมการที่ปรึกษา	นางสาวอุไร ศรีสุภาพ	ค้าขาย	เจ้าของกิจการ
	นางรุ่งอรุณ จันทร์รวงทอง	ค้าขาย	เจ้าของกิจการ
	นางจิรารัตน์ ลิปิเลิศ	ค้าขาย	ร้านค้าเอกสาร
	นางสาวนิภา ธนประศาสตร์	ค้าขาย	พิธีกรหญิง
	นายอุดม เฉลยไกร	ค้าขาย	เจ้าของกิจการ
	นายบุญเหลือ ปุกหุด	ค้าขาย	เจ้าของกิจการ
	นายสุรชัย เสร็จจรจาร์	ค้าขาย	เจ้าของกิจการ

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน

3.1 ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

- มีแล้ว

3.2 ระเบียบข้อบังคับ

- มีข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงิน ออม ค่าธรรมเนียม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก

- ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน และการชำระคืนเงินกู้

- ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีกองทุน

3.3 วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ กำหนดขึ้นโดย

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันกำหนดขึ้น

ส่วนที่ 4 ทูลดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน ปัจจุบันหมู่บ้านมีสมาชิกแล้ว ดังนี้

4.1.จำนวนกลุ่ม/องค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน ณ ปัจจุบันมีจำนวน 2 กลุ่มดังนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนกลุ่มและองค์กรภายในหมู่บ้าน

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	กิจกรรมกลุ่ม	จำนวนสมาชิก(คน)	วันที่จัดตั้งขึ้น	เงินทุนสะสม (บาท)
1.	ชมรมवासเกษตรบอล สีคิ้ว	ส่งเสริมเยาวชนรักกีฬา ต่อต้านยาเสพติด	440 คน	2529	12,500.-
2.	กิ่งกาชาดอำเภอสีคิ้ว	ช่วยเหลือและบำเพ็ญ ประโยชน์ต่อสังคม	152 คน	2543	-

4.2. ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองมีสมาชิกแล้ว 56 คน

4.3. จำนวนเงินที่สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้าน ในรูปแบบของการถือหุ้น / การออม / ค่าธรรมเนียม / เงินบริจาคหรือให้เปล่า ในปัจจุบันครั้งนี้มีเงิน เงินออม เป็นเงิน 127,823.85 (7 สิงหาคม 2545)

4.4. การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน เปิดบัญชีแล้ว เลขที่บัญชีกองทุน 1 ล้านบาท 06-4307-20-06-063616-6 ธนาคารออมสินสาขา สีคิ้ว วันที่เปิด วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2544 จำนวนเงินฝากคงเหลือ ณ ปัจจุบัน เป็นเงิน 685,345 บาท (7 สิงหาคม 2545) เลขบัญชีธนาคาร

เงินสะสมของกองทุน 06-4307-20-0623433-8 เปิดบัญชีเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2544 จำนวนเงินฝากคงเหลือ ณ ปัจจุบันเป็นเงิน 127,823.85 (7 สิงหาคม 2545)

4.5 หมู่บ้านมีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้านหรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้านหรือไม่ พบว่าในหมู่บ้านมีความร่วมมือเพื่อการพัฒนาหมู่บ้านอื่น

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

5.1 วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง มีดังนี้ โดยการให้สมาชิกมีสิทธิโดยทั่วถึงกัน จากความพร้อมของแต่ละสมาชิกเป็นหลัก

5.2 วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง มีดังนี้ จะให้สมาชิก ที่กู้ไปแล้วส่งคืนภายใน 1 ปี พร้อมดอกเบี้ย แล้วให้สมาชิกคนใหม่กู้ต่อในปีที่ 2 เพื่อหมุนเวียน

5.3. กองทุนหมู่บ้าน จะให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรมอะไรบ้าง

ตารางที่ 2.3 แสดงรายละเอียดการกู้ยืม

ลำดับที่	กิจกรรมที่กู้ยืม	วงเงินกู้ยืม (บาท)	อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละต่อปี)	ระยะเวลาชำระ หนี้ (เดือน/ปี)	ข้อกำหนดหรือเงื่อนไข สำคัญ
1	กู้เพื่อประกอบอาชีพ สร้างงาน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย	ไม่เกิน 20,000	12	1 ปี	ต้องชำระคืนทั้งต้น + ดอกเบี้ยภายใน 1 ปี
2	กู้ฉุกเฉิน	ไม่เกิน 3,000	12	3 เดือน	ต้องชำระคืนทั้งต้น + ดอกเบี้ยภายใน 3 เดือน

5.4. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ จะพิจารณาจากโครงการที่เสนอขอเงินกู้ ความเป็นไปได้ของโครงการ ผู้ค้ำประกัน รายได้ทั้งผู้ค้ำประกัน และผู้กู้เงิน ความน่าเชื่อถือของบุคคล

5.5. วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้ วิธีดังนี้ คือ ใช้มาตรการทางสังคม โดยการประชาคม เพื่อการทวงหนี้ ต้องให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบ และ ดำเนินการตามกฎหมาย

5.6. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการกู้ ประกอบด้วยผู้ค้าประกันรับผิดชอบ ชี้คเงินออม หรือเงินฝากตั้งจะของสมาชิก ยึดหลักทรัพย์

5.7. วิธีการแก้ปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้นและดอกเบี้ยคืน ตามสัญญา คือ ทำการเร่งรัดหนี้สินติดตามทวงถาม ให้ผู้ค้าประกันติดตามทวงถาม หรือใช้ เวที ประชาคม

5.8 แนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน มีแนวทางดังนี้

- (1) จ่ายคืนให้กับสมาชิกที่ขอกู้ 15 %
- (2) คืนเงินปันผลให้กับสมาชิก 20 %
- (3) คอบแทนคณะกรรมการ 10 %
- (4) วัสดุเอกสาร 7 %
- (5) พัฒนาหมู่บ้าน 10 %
- (6) กองทุนสวัสดิการ คนชรา ผู้ด้อยโอกาส 10 %
- (7) สมทบกองทุน 10 %
- (8) เพื่อการศาสนาประเพณี 10 %
- (9) สนับสนุนทุนการศึกษา 8 %

ตอนที่ 5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการวิเคราะห์ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่าระเบียบกองทุนหมู่บ้าน บ้านตลาดใต้ ประกอบด้วยสาระสำคัญอยู่ 10 เรื่อง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16

ว่าด้วยระเบียบและการบริหารกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 พ.ศ. 2544

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนชุมชนร่วมใจพัฒนา ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริม สนับสนุน สมาชิกให้มีระเบียบวินัย มีสัจจะ เสียสละ อุดม และเอื้ออาทร รวมทั้งเอื้อประโยชน์แก่สมาชิก โดยรวม เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุน เป็นไปด้วยความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ จึงสมควร กำหนดระเบียบข้อบังคับของกองทุนไว้ดังนี้

1. ที่ตั้งกองทุน ร้าน โอสดเสรี หมู่ที่ 16 ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30140 เบอร์โทรศัพท์ 01-8679736

2. วัตถุประสงค์ของกองทุน

- (1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิก
- (2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยการฝากเงินสัจจะการถือและรับฝากเงิน
- (3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- (4) เพื่อพัฒนาสมาชิกให้มีระเบียบ สัจจะ คุณธรรม และจริยธรรม
- (5) เพื่อส่งเสริม สนับสนุน สมาชิกด้านการศึกษา ศาสนา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน
- (6) เพื่อส่งเสริม สนับสนุน สมาชิก ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัว อุตสาหกรรมแก่กลุ่มสมาชิก อุตสาหกรรมกลุ่มองค์กรสมาชิกภายในชุมชน

3. แหล่งเงินที่มาของกองทุน

- (1) เงินได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- (2) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า 50 บาท
- (3) เงินฝากสัจจะ สะสมทรัพย์ (ออมทรัพย์)
- (4) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- (5) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
- (6) เงินกู้ยืม
- (7) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้โดยปราศจากเงื่อนไขและภาระผูกพัน

4. คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 มีคณะกรรมการทั้งหมด 13 คน ซึ่งแบ่งหน้าที่และฝ่ายต่าง ดังนี้

1. นายสันติ จันทรวงทอง	ประธานกรรมการกองทุน
2. นางสุพัตรา คำนกุล	รองประธานกรรมการกองทุน
3. นายวิฑูรย์ อนุรัตน์วิชัยกุล	เลขานุการกองทุน
4. นางสาวรวัน เลหาพูนรัมย์	เหรัญญิกกองทุน
5. นายประพันธ์ ศรีอำพล	ฝ่ายสินเชื่อ
6. นางทรงศรี ธีรศักดิ์วิเชียร	“
7. นายสมเกียรติ แซ่โล้ว	“
8. นายอานนท์ มักรพงศ์	“
9. นายนิเวศน์ พงษ์รัตนสวัสดิ์	ฝ่ายตรวจสอบ
10. นางสาวชมกฤษ กิจสุจิต	“
11. นายประจันต์ ขุนทิพย์	“
12. นางจันทร์เพ็ญ สอหรินทร์	ฝ่ายประชาสัมพันธ์
13. นางนลินี ธีรานุพัฒนา	“

5. คุณสมบัติของสมาชิก

(1) เป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และต้องมีชื่ออยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน (หรือผู้ที่ประกอบอาชีพภายในหมู่บ้านถาวรเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี)

(2) ต้องมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

(3) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

(4) เป็นผู้พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน

(5) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

(6) อดทน เสียสละ มีสัจจะ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

(7) มีเงินฝากตั้งจะออมทรัพย์

(8) ประพฤติตนเป็นคนดีไม่เสพหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไม่ต้องคดี ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เล่นการพนัน

6. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

(1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน พร้อมสำเนาบัตรประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน (ด้วยตนเอง)

(2) ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้ภายในวันที่ 1 - 7 ของทุกเดือน โดยสามารถสมัครสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจเป็นผู้สมัครสมาชิก

(3) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

7. การพิจารณาคุณสมบัติ เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามข้อ 4 และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า เงินฝากตั้งจะภายใน 3 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

8. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) ตาย

(2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

(3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

(4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม

(5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

(6) จงใจบิดเบือนความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

(7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

(8) มีลักษณะ และคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ (6)

9. ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้

(1) เงินกู้ยืม

(2) การพัฒนาอาชีพ

(3) การสร้างงาน

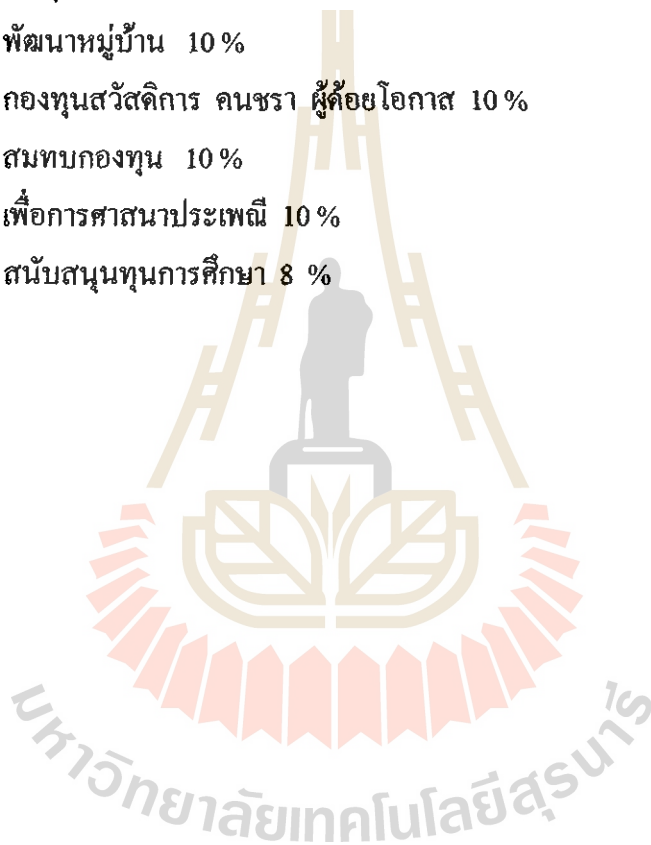
(4) การสร้าง และ / หรือ เพิ่มรายได้

(5) ลดรายจ่าย

(6) ประเภทฉุกเฉิน - เร่งด่วน

10. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรได้ดังนี้

- (1) จ่ายคืนให้กับสมาชิกที่ขอกู้ 15 %
- (2) คืนเงินปันผลให้กับสมาชิก 20 %
- (3) ตอบแทนคณะกรรมการ 10 %
- (4) วัสดุเอกสาร 7 %
- (5) พัฒนาหมู่บ้าน 10 %
- (6) กองทุนสวัสดิการ คนชรา ผู้ด้อยโอกาส 10 %
- (7) สมทบกองทุน 10 %
- (8) เพื่อการศาสนาประเพณี 10 %
- (9) สนับสนุนทุนการศึกษา 8 %

ตอนที่ 6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ประเภทการกู้ยืม

การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านตลาดได้ หมู่ที่ 16 สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อ คณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายใน กิจกรรมดังต่อไปนี้

- (1) เงินกู้สัจจะ
- (2) การพัฒนาอาชีพ
- (3) การสร้างงาน
- (4) การสร้าง และ / หรือ เพิ่มรายได้
- (5) ลดรายจ่าย
- (6) ประเภทฉุกเฉิน - เร่งด่วน

2. การอนุมัติเงินกู้

สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอเงินจากคณะกรรมการกองทุนโดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

สมาชิกที่กู้ยืมตามข้อ (1) คณะกรรมการอนุมัติวงเงินกู้ได้สูงสุดไม่เกินสามเท่าของเงินฝากสัจจะแต่ไม่เกิน 20,000 บาท (สองหมื่นบาท)

3. ลักษณะโครงการ

สมาชิกสามารถยื่นขอเงินตามข้อ (1) ถึง (6) ต้องมีลักษณะหรือ คุณสมบัติ คือเป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

4. วงเงินกู้

เงินตามข้อ (1) ถึง (6) ให้แก่สมาชิก รายหนึ่งในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท (สองหมื่นบาท)

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดเกินกว่า 20,000 บาท (สองหมื่นบาท) คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้อย่างใดต้องไม่เกิน 50,000 บาท (ห้าหมื่นบาท) ให้ผู้กู้ตามข้อ (1) ถึง (6) เปิดบัญชีออมทรัพย์ กับธนาคารออมสิน (สาขาสี่คิ้ว) และแจ้งหมายเลขบัญชีให้แก่คณะกรรมการกองทุนทราบโดยเร็ว

การดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้และจัดทำรายงาน สมาชิกจะต้องดำเนินโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามลำดับ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

5. การทำสัญญา

เงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กองทุนกำหนด

6. หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนด ดังนี้

(1) เงินกู้ตามข้อ (1) ถึง (6) ต้องใช้สมาชิกของกองทุนจำนวนสองคนเป็น ผู้ค้ำประกัน และต้องเป็นสมาชิกต่างครัวเรือน

(2) หลักทรัพย์ค้ำประกันถ้าผู้ค้ำประกันเป็นข้าราชการ ต้องเป็นข้าราชการระดับ 3 ขึ้นไปอย่างน้อย 2 คน

7. การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้สินสำหรับเงินกู้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

(1) เงินกู้ตามข้อ (1) ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยทุกเดือนตามแบบสัจจะหรือมากกว่า

(2) เงินกู้ฉุกเฉิน ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายใน 3 เดือน

ตอนที่ 7 หลักการประเมินโครงการ แบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model)

สต๊อฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่” (Evaluation is the process of delineating, obtaining and using information for judging alternative decision)

รูปแบบของการประเมินโดยใช้หลักของเหตุผลทั่ว ๆ ไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใด ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ

- (1) ขั้นตอนการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ
- (2) ขั้นตอนการรวบรวมสารสนเทศ (Information) ที่ต้องการ
- (3) ขั้นตอนการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ
- (4) ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

7.1 ข้อควรคำนึงถึงในการใช้รูปแบบการประเมิน

- (1) วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวิเคราะห์ที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ
- (2) ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ต้องการออกแบบการประเมินที่แตกต่างกัน และควรใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิผลและเป็นรูปแบบทั่ว ๆ ไป
- (3) ในกรณีที่รูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา (Content) ควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผลดังนี้ คือ วิเคราะห์ รวบรวม นำเสนอ (ดังรูปที่ 1)
- (4) การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ ออกแบบเลือกและปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินและผู้ตัดสินใจ
- (5) เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ การออกแบบการประเมินจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความตรงภายใน ความตรงภายนอก ความเที่ยง และมีความเป็นปรนัย
- (6) การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (Cycle) ต้องใช้กับโครงการที่เป็นระบบ

7.2 รูปแบบของการประเมินแบบ (CIPP MODEL)

รูปแบบของการประเมินแบบซีพพี มาจากตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะทำการประเมิน

1. การประเมินบริบท หรือ สภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นกระบวนการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประสิทธิภาพเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมประเพณี โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากร การรวมกลุ่มของผู้นำ ความเข้มแข็งของชุมชน ตลอดจนการศึกษาปัญหาอุปสรรค อันจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่วางไว้ ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการ โครงการ เป็นต้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนเพื่อเป็นการสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ส่วนประกอบที่สำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่าง

- (1) การจัดหาทรัพยากรประเมินกระบวนการเดิมเวลา
- (2) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
- (3) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินโครงการและบุคลากรใน

โครงการ หรือในแผนงานเอง

- (4) การปรับปรุงโครงสร้างการประเมินอยู่เป็นนิจ

การทำคามกระบวนการ จำเป็นต้องมีข้อมูลย้อนกลับ โดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่าทำอย่างไรโครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด การประเมินกระบวนการให้ข้อมูลแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาและบันทึกกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการ

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation: P) เป็นกระบวนการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลและแปลความหมายที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

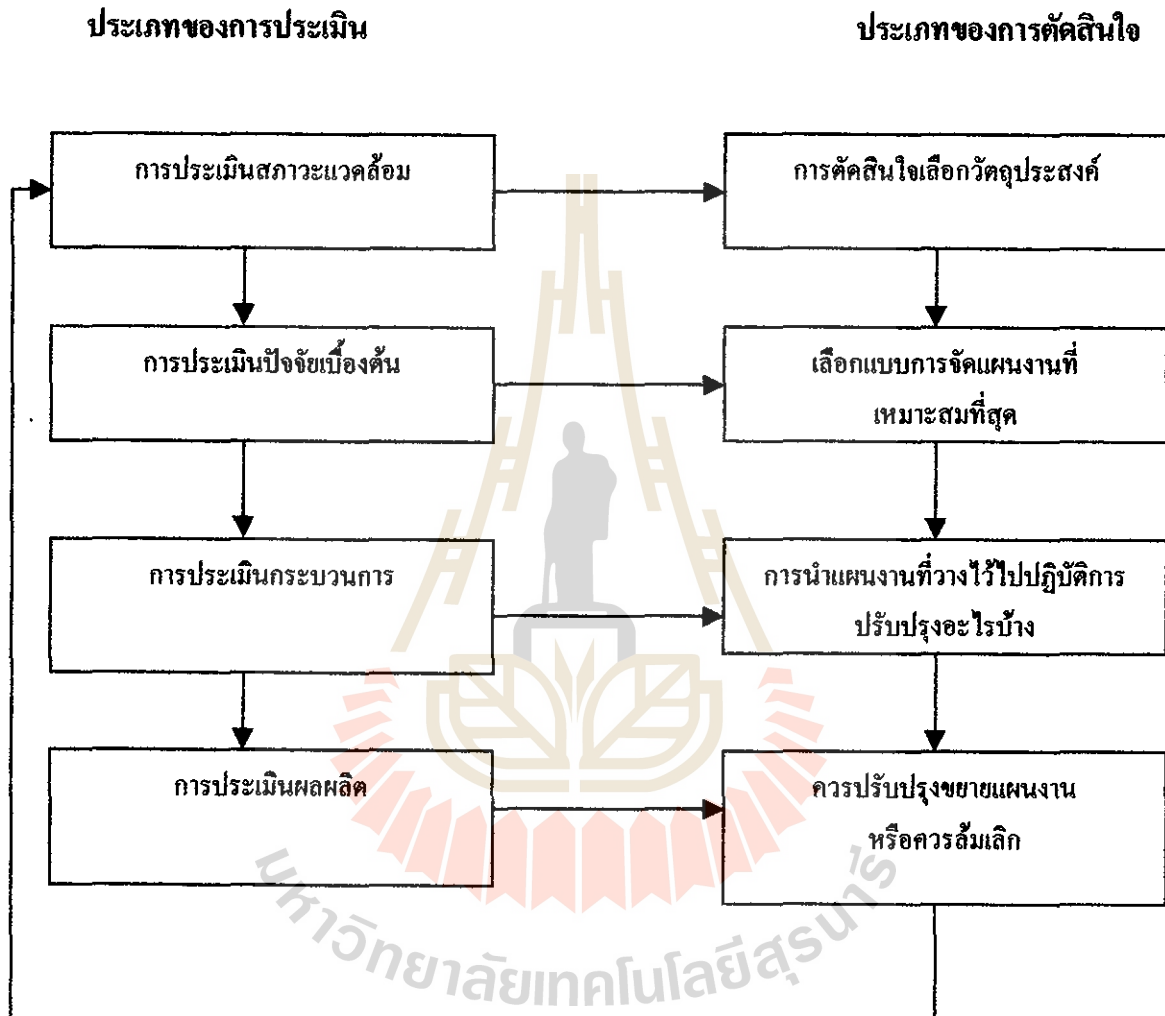
4.1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

4.2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

4.3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4.4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ
(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525)

แผนภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพ

ตอนที่ 8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. **วิเคราะห์บริบท (Context Analysis)** เป็นการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย ศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนยะของประชาชน

2. **วิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น (Input Analysis)** เริ่มต้นนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันการศึกษา ประชาสัมพันธ์และประกาศรับสมัครบัณฑิตเพื่อเข้าร่วมโครงการ

3. **วิเคราะห์กระบวนการของโครงการ (Process Analysis)** จัดทำหลักสูตรการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการดำเนินการในส่วนกลางและระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ประสานงาน ดำเนินงานให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ให้บัณฑิตศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษา และปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถาม (บร.1 - บร.12) ในการเก็บข้อมูลคณาจารย์นิเทศก์ ติดตามและนิเทศก์ ช่วยเหลือนักศึกษาในพื้นที่การปฏิบัติงานและนักศึกษาต้องรายงาน ผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแก่คณาจารย์นิเทศก์

4. **วิเคราะห์ผลของโครงการ (Output Analysis)** เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วจำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังอยู่ บัณฑิตที่ว่างงานมีรายได้ เป็นผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งจะได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียนมีการเรียนรู้ ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสพการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป และกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนา นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจำนวนรายงานผลความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและรายงานผลการวิจัยในรูปของสารนิพนธ์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตอนที่ 9 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีการประเมิน

กรอบแนวคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ครั้งนี้ต้องใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบ เรียกว่า “ซีพีพี โมเดล” (CIPP Model) โดยใช้ตัวอย่างของหน่วยระบบ อักษรย่อดังกล่าวมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	ผลผลิตของหน่วยระบบ

1.1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation) ไทเลอร์ ได้กล่าวถึงการประเมินว่า “การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้” โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา

1.1 หลักการของแนวคิดไทเลอร์ แบบดั้งเดิมจำแนกเป็น 4 ประการ คือ

- (1) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน มีความเฉพาะเจาะจง
- (2) กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์
- (3) เลือกวิธีการที่จะช่วยให้การเรียนในเนื้อหาประสบความสำเร็จ
- (4) ประเมินผลว่าผู้เรียนมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

1.2 กรอบแนวคิดของการประเมินในยุคใหม่ของไทเลอร์ จำแนกเป็น 6 ส่วนคือ

- (1) การประเมินจุดประสงค์
- (2) การประเมินแผนการเรียนรู้
- (3) การประเมินเพื่อแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการ
- (4) การประเมินเพื่อนำโครงการ ไปปฏิบัติ
- (5) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา
- (6) การติดตามผลและการประเมินผลกระทบ

ไทเลอร์ ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการว่า เกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการ ควรจะพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

1.2. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคิปเวน (Scriven's Evaluation Idedogies and Model) สคิปเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมิน “การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน” และมีความพยายามที่จะสร้างแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์ และครอนบาค เข้าด้วยกันโดยได้จำแนกประเภทของการประเมินออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายของโครงการ หรือไม่โดยแบ่งการประเมิน เป็น 2 ระยะ คือ

(1) การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) มีเป้าหมายของการประเมินเพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการ โครงการระยะต่อไป

(2) การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) มีเป้าหมาย คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดคุณค่าความสำเร็จของโครงการที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ให้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

2.2 การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะนำผลกระทบอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่สามารถรวบรวมข้อมูลสารสนเทศจากกลุ่มเป้าหมายที่มีความซับซ้อน ดังนั้นการประเมินตามแนวทางนี้ควรที่จะมีการออกแบบการประเมินให้มีความยืดหยุ่นในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่า อันจะช่วยส่งเสริมให้การประเมินโครงการมีประสิทธิภาพ ในส่วนที่จะใช้ข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากกว่า แต่มีความยุ่งยากที่เกิดขึ้น คือ การพิจารณาอย่างครอบคลุมในการดำเนินการโครงการใด ๆ ที่ตัวชี้วัด เกณฑ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินจะระบุเป็นแนวทางที่ชัดเจนได้ค่อนข้างยาก

นอกจากนี้สคิปเวนได้จำแนกการประเมินสิ่งที่ประเมินเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

(1) การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อาทิ จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา หรือประสิทธิภาพของ

เครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการประเมินวิธีนี้เป็นการประเมินเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการ

(2) การประเมินความคุ้มค่า (Pagoff Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

1.3. แนวคิดการประเมินของอัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation) “การประเมิน” ตามความหมายของอัลคิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดการระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการ ซึ่งอัลคินได้จำแนกการประเมินตามวัตถุประสงค์ของการใช้ผลการประเมิน เป็น 5 ส่วน ได้แก่

3.1 การประเมินระบบ เพื่อกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ เป็นการประเมินก่อนเริ่มโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

3.2 การประเมินวางแผนโครงการ เป็นการประเมินเพื่อหาแนวทาง หรือวิธีการที่จะส่งเสริมให้การดำเนินการโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์

3.3 การประเมินระหว่างการดำเนินการ เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาการดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดให้หรือไม่ หรือการดำเนินการอยู่ในขั้นตอนที่ควรจะเป็นมากน้อยเพียงใด

3.4 การประเมินเพื่อพัฒนางาน เป็นการประเมินเพื่อหาแนวทาง หรือข้อเสนอแนะ ในการที่จะส่งเสริมให้โครงการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินเพื่อรับรองผลงาน ขยาย ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ เป็นการประเมินหลังจากสิ้นสุดโครงการ เพื่อตรวจสอบผลผลิตกับจุดประสงค์ของโครงการ และประมวลผลข้อเสนอแนะเพื่อรับรอง ปรับเปลี่ยน ขยาย หรือขยายโครงการ ต่อไป

อัลคิน ได้นำเสนอแนวคิดการประเมินที่เป็นระบบ คือ เริ่มต้นตั้งแต่ประเมินจุดประสงค์ จนกระทั่ง การประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของการประเมินโครงการ แต่ยังคงขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนทำให้การเผยแพร่ยังอยู่ในวงแคบเท่านั้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

ตอนที่ 1 รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

1.1 รูปแบบในการประเมิน

รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อการตัดสินใจ การตัดสินใจ โดยได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินออกเป็น 3 ขั้นตอน

1. กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ ชิพพ์โมเดล (CIPP Model) ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยการประเมิน 4 องค์ประกอบทั้งระดับหมู่บ้าน และระดับรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

(1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

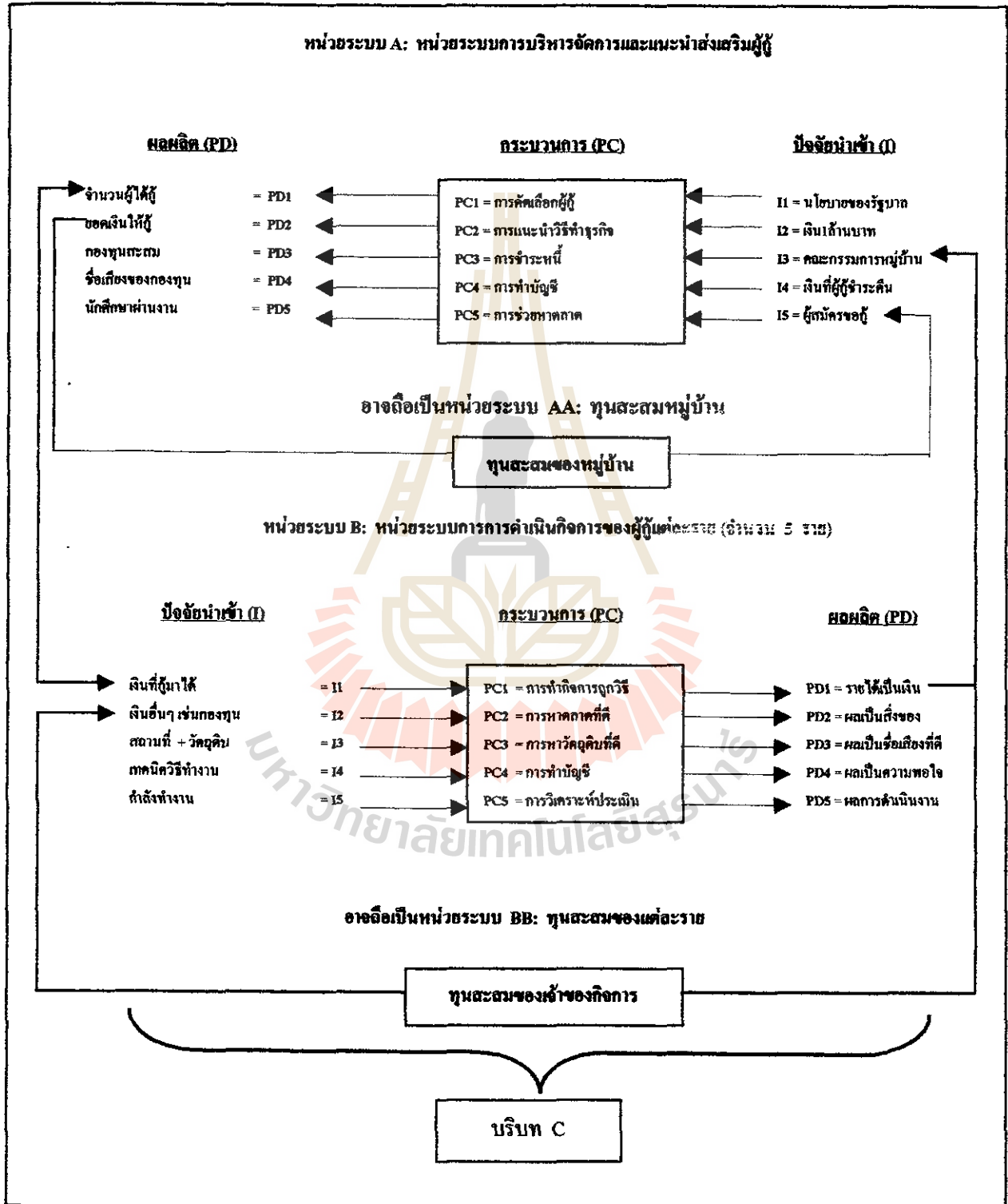
(2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

(3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

(4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

แผนภาพแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซีพพ์ โมเดล” ซึ่งมี ส่วนประกอบดังนี้

แผนภาพที่ 3.1 แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามแผนภูมิข้างต้นนี้ ซึ่งมีรายการตัวชี้วัด ดังนี้

1.2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงาน ผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
12. แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์การจัดทำแผนแม่บทชุมชน)
13. การสำรวจอย่างมีส่วนร่วม เช่น การจัดเวทีประชาคมชาวบ้าน
14. การจัดเวทีประชุมชาวบ้าน

ตอนที่ 2 ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

2.1 ตัวชี้วัด

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบการประเมิน แบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 1

2.1.1 ตัวชี้วัด ของหน่วยระบบการบริหารการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

- (1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- (2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- (3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- (4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indication)

2.1.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่

- (1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- (2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- (3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- (4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indication)

2.2 แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.2.1 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด โดยการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าใช้อะไรเป็นตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของข้อมูลบริบทภายในหมู่บ้าน

(2) กำหนดแหล่งข้อมูล โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลซึ่งจะพิจารณาจาก สิ่งที่ต้องการจะทราบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

(3) เลือกกลุ่มตัวอย่าง จากสมาชิกในหมู่บ้าน เช่น จากคณะกรรมการกองทุนสมาชิกผู้กู้ และสมาชิกคนอื่น ๆ ในหมู่บ้าน

(4) เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จะพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของโครงการ และพิจารณาว่าวิธีไหนจะเหมาะสมที่สุด เพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ

(5) การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมจากสถานการณ์จริง โดยได้มีการวางแผนและเตรียมการก่อนทำการเก็บข้อมูล เช่น การจัดเวทีประชาคม การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม

2.2.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) การสังเกต (Observation) และบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยการสังเกตจากพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย (สมาชิก) โดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ

(2) การสัมภาษณ์ (Interview) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.) โดยการสนทนากับคณะกรรมการกองทุน สมาชิกในหมู่บ้านทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุนและไม่เป็นสมาชิกกองทุน ซึ่งการสัมภาษณ์นั้นจะมีทั้งการสัมภาษณ์เพื่อต้องการทราบในสิ่งที่กำหนด ตามวัตถุประสงค์ของโครงการและการสัมภาษณ์เรื่องทั่วไป

(3) การอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Dession) จากการจัดเวทีชาวบ้านเวทีประชาคม เพื่อต้องการทราบถึงความคิดโดยรวมและความต้องการที่หลากหลายของคนในชุมชน

(4) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม กับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ แล้วนำมาสังเคราะห์ข้อมูลหาข้อมูลที่ต้องการ

2.2.3 การสังเคราะห์ข้อมูล

ในการสังเคราะห์เพื่อประเมินโครงการจะใช้ทั้งวิธีแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยที่

(1) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantiative Data) เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปโดยใช้ค่าสถิติ ข้อมูลที่หาเป็นค่าสถิติได้ เช่น รายได้ของชาวบ้าน อายุ เพศ เป็นต้น และค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ เป็นต้น

(2) การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นสังเคราะห์ข้อมูลที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ หรือทัศนคติ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ เช่น ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น โดยใช้อัตราส่วน ร้อยละ ตาราง ในการวิเคราะห์

ตอนที่ 3 ตัวชี้วัด บริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท (C)

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของเงิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น
ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
- 1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.5 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท
- 1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

2. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน/ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนองน้ำ
สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
- 1.2 สภาพปัจจุบัน
- 1.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
- 1.4 ด้านวัฒนธรรม
- 1.5 ข้อมูลด้านการปกครอง

3. ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
- 3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
- 3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
- 3.4 หนี้กองทุนนอกระบบของผู้กู้
- 3.3 อาชีพหลักของผู้กู้
- 3.4 รายได้ของครอบครัว
- 3.5 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

ตอนที่ 4 ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 2.5 ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
- 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- 3.3 การรับชำระหนี้
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การช่วยเหลือตลาด

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

- (1) จำนวนผู้กู้
- (2) ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- (1) จำนวนผู้ที่ได้
- (2) จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- (3) การขยายกิจการของผู้กู้
- (4) การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- (1) กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

- (2) ต้องถึนมีเครือขายการเรียนรู้
- (3) ต้องถึนมีเครือขายการตลาด
- (4) ต้องถึนมีภูมิคุ้มกันทางค้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้ก้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกันตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้น

- (1) ความยากจนของประเทศ
- (2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- (3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- (4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- (5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- (6) บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล้มสลายของท้องถิ่นชนบท
- (7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

- (1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
- (2) สภาพปัจจุบัน
- (3) ค้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
- (4) ค้านวัฒนธรรม
- (5) ข้อมูลค้านการปกครอง

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- (1) ความรู้ความสามารถของผู้ก้และครอบครัว
- (2) ทรัพย์สินของผู้ก้และเครือญาติ
- (3) หนี้สินธนาคารของผู้ก้
- (4) หนี้นายทุนนอกระบบของผู้ก้

- (5) อาชีพหลักของผู้กู้
- (6) รายได้ของครอบครัว
- (7) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. วัตถุประสงค์นำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 เงินที่กู้มาได้
- 2.1 เงินอื่นๆ
- 2.1 สถานที่ และวัตถุดิบ
- 2.1 เทคนิควิธีทำงาน
- 2.1 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
- 3.2 การหาตลาดที่ดี
- 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
  - (1) รายได้เป็นเงิน
  - (2) ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
- 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
  - (1) ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
  - (2) ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่
  - (1) ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
  - (2) ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
  - (3) การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุปแล้ว ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น วัตถุประสงค์นำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้นเงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้าน

และชุมชนเมือง ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ที่ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัย นำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ผลการประเมินบริบทชุมชน

1 บริบทระดับประเทศ

1.1 ความยากจนของประเทศ

ปัจจุบันนี้เศรษฐกิจของประเทศไทย ตกต่ำและวิกฤตเป็นอย่างมาก ทำให้รัฐบาลต้องกู้หนี้ยืมสินจากต่างประเทศเพื่อกู้วิกฤตเศรษฐกิจของไทย แต่ก็เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุสำหรับประชากรในกลุ่มต่าง ๆ ในภาคเกษตรกรรมนั้นค่อนข้างจะเป็นกลุ่มที่ยากจนและน่าเป็นห่วงอย่างมาก เพราะผลผลิตทางการเกษตรที่ได้มานั้นมีราคาที่ตกต่ำทำให้เกษตรกรต้องกู้ยืมทุนจากสถาบันการเงินต่าง ๆ เป็นเหตุให้ประเทศต้องตกอยู่ในความยากจน

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)

SME คือ ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางโดยย่อมาจาก Small and Medium Enterprises เนื่องจากรัฐเริ่มให้ความสนใจกิจการขนาดเล็กและขนาดกลางมากขึ้นอีกทั้งกระทรวง อุตสาหกรรมก็มึนโยบายที่จะส่งเสริมและสนับสนุนกิจการขนาดกลาง และเล็กอย่างชัดเจนเพราะเห็นว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม โดยมีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมที่รับผิดชอบอยู่ ทั้งนี้ SME ของไทย จึงไม่ใช่กิจการในลักษณะเดิม แต่จะต้อง ลักษณะใหม่ คือ

1. เป็นธุรกิจที่สามารถขายได้ในบาท โชน และดอลลาร์ โชน
2. ต้องเป็น SME ที่ผลผลิตมีดี โชนและมีคุณภาพที่ตลาดโลกต้องการ และยอมรับได้
3. จะมีความสัมพันธ์ทางการบริหาร การออกแบบ และการผลิตที่เป็นสากลโดยมีหุ้นส่วนผู้บริหารมาจากที่ใดก็ได้ของโลกที่มีทักษะมีเทคโนโลยีมาถ่ายทอดและร่วมเป็นเจ้าของร่วมเสี่ยง
4. จะต้องมีความเข้าใจตลาดของคนอย่างแท้จริง
5. จะต้องมีการปรับผลผลิตให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของตลาด
6. จะต้องลดต้นทุนการผลิตให้ถูกที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยจะต้องไม่มองหาแหล่งเงินทุนในประเทศ เท่านั้น

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ภาวะการค้าและการส่งออกของประเทศมีมากในรูปแบบของภาคเกษตรกรรม เช่น การส่งออกข้าว การส่งออกอาหารสัตว์ การส่งออกเสื้อผ้า ซึ่งแต่ละปีการส่งออกสินค้าจำพวกนี้มีมากแต่ก็ไม่มากเท่ากับการรับซื้อสินค้าจากต่างประเทศ เพราะส่วนใหญ่สินค้าที่ซื้อเข้ามาจะเป็นจำพวกสินค้าสิ้นเปลือง เช่น น้ำมันดิบ รถยนต์ ซึ่งแต่ละปีไทยเสียดุลทางการค้ามาก ซึ่งทำให้ส่งผลเสียทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ทางที่ดีต้องลดการขาดดุลการค้าโดยการประหยัดเพื่อการซื้อสินค้าจากต่างประเทศจะได้ลดน้อยลงอาจทำให้ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศลดน้อยลงก็ได้

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทย มีสภาพแวดล้อมที่เลวลงเป็นอันมากเนื่องจากว่า คนไทยส่วนใหญ่เห็นแก่ตัว ไม่รู้จักรักษาสมดุลทางธรรมชาติ ยิ่งในเขตเมืองหลวงสภาวะมลพิษทางอากาศยิ่งทวีคูณมาก ผู้คนเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ ทั้งโรคภูมิแพ้ โรคหอบ โรคหืด ฯลฯ และในต่างจังหวัดก็มีการตัดไม้ทำลายป่ากันบุกรุกที่ป่าสงวนทำให้อากาศร้อน ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เมื่อน้ำแล้งก็แล้งจัดถ้าอยากให้ประเทศมีสภาวะเหมือนเดิมทุกคนในประเทศต้องร่วมแรงร่วมใจกันปกป้องและรักษาสมดุลธรรมชาติ และต้องไม่ทำร้ายธรรมชาติกันเหมือนที่เคยเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

1.5 ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำสินค้ามีราคาแพงขึ้น ประชาชนต้องการความอยู่รอดจึงต้องหาหนทางต่าง ๆ โคนการกู้ยืมเงินจากนายทุน และแหล่งเงินกู้จากสถาบันทางการเงินต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบอาชีพ เมื่อเศรษฐกิจไม่ดี ผู้คนก็ไม่มีกำลังในการบริโภคสินค้าทำให้เกิดการขาดทุนของธุรกิจขนาดเล็กทำให้ผู้ที่กู้เงินมาไม่มีเงินคืนทำให้เกิดความเดือนร้อนจากการเป็นหนี้สินของประชาชน

1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

เมื่อสังคมไทยเปลี่ยนไปมันก็เป็นผลกระทบตั้งแต่สังคมในเมืองผู้คนต่างเห็นแก่ประโยชน์ของตัวเองเป็นหลัก มีการแก่งแย่งชิงดีกัน สภาวะครอบครัวจากขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวเมื่อเมืองใหญ่คือแหล่งทำมาหากิน ทำให้ผู้คนในชนบทหันเหเข้ามาหางานทำในเมืองกันมากขึ้นเป็นเหตุให้ท้องถิ่นไม่มีผู้คนอยู่ ทำให้สังคมในท้องถิ่นเกิดการล่มสลาย การเป็นอยู่ของท้องถิ่นเปลี่ยนไปคนหนุ่มสาวในวัยแรงงานออกไปหางานทำยังเมืองใหญ่เหลือไว้แต่เด็กกับคนชราที่อยู่บ้านเพียงลำพัง และจะเกิดการเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น ถ้าสังคมไทยยังเป็นอยู่อย่างนี้

1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันนี้คนไทยเปลี่ยนแปลงการเป็นอยู่อย่างมาก โดยหันมานิยมวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะวัฒนธรรมการกิน , การแต่งตัว , การดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งค่านิยมนี้ทำให้คนไทยต้องเสียดุลทางการค้าจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก เพราะต้องนำเข้าสินค้าบางประเภทสิ่งเหล่านี้เป็นวัฒนธรรมที่ผิด ๆ ถ้าคนมองย้อนกลับมาและใช้ชีวิตเหมือนเดิมที่คนรุ่นก่อนบรรพบุรุษเราได้ปฏิบัติกันมานาน ประเทศไทยก็คงไม่เป็นหนี้สินต่างประเทศมากมายขนาดนี้ก็ได้

2. บริบทระดับท้องถิ่น

2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ตลาดใต้ หมู่ที่ 16

อำเภอสีคิ้วสมัยก่อนเป็นเมืองหน้าด่านที่จะเข้าสู่ดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เดิมอำเภอสีคิ้วมีชื่อว่า “เมืองนครจันทิก” เป็นเมืองที่ขึ้นตรงกับเมืองหลวงมีเจ้าเมืองปกครองไม่ปรากฏหลักฐานว่าปรากฏเมื่อใด สอบถามคนเก่าแก่ได้ความว่า เมืองนี้ตั้งอยู่บ้านจันทิก หมู่ 3 ตำบลจันทิกซึ่งขณะนี้อยู่ในเขตอำเภอปากช่อง

มีเจ้าเมืองปกครองได้แก่ พระนคร (แก้ว) พระนคร (ตุ่น) พระนคร (โต) พระนคร (ตา) พระนคร (ตา) มีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านมะเกลือเก่า ท้องที่อำเภอสูงเนินทุกวันนี้

ต่อมาเมื่อเมืองนครราชสีมาได้ตั้งขึ้นแล้ว เห็นว่าเมืองนครจันทิกอยู่ในป่าทึบ มีไข้ป่า ชุกชุมและไม่สะดวกในการติดต่อกับเมืองหลวง จึงเปลี่ยนเป็นเมืองหน้าด่านเรียกว่า “ด่านจันทิก” เมื่อเลิกด่านเรียก “อำเภอจันทิก” เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2441 ต่อมาปี พ.ศ. 2444 สมัยหลวงเทพโอสถดำรงตำแหน่งนายอำเภอได้ย้ายที่ว่าการอำเภอจากบ้านจันทิก มาตั้งอยู่ ณ บ้านหนองบัว หมู่ 1 ตำบลลาดบัวขาว

พ.ศ. 2449 ขณะที่หลวงเทพอุทรา ดำรงตำแหน่งนายอำเภอได้ย้ายที่ว่าการอำเภอจากบ้านหนองบัวมาตั้ง ณ บ้านสีคิ้ว หมู่ 2 อำเภอสีคิ้ว สาเหตุที่ต้องย้ายอำเภอสีคิ้วถึง 2 ครั้งเนื่องจากบ้านจันทิกและบ้านหนองบัวตั้งอยู่ในเขตคงพญาเย็น มีไข้ป่า (มาลาเรีย) เป็นที่เกรงกลัวของข้าราชการที่จะย้ายมารับราชการ จึงย้ายอำเภอมาอยู่ที่อำเภอสีคิ้ว

ต่อมามีมูลเหตุหนึ่งเกี่ยวกับการที่ประชาชนคิดต่อราชการเข้าใจผิด ได้นำรถไฟไปลงที่สถานีจันทิกเสมอ ทางราชการจึงได้พิจารณาเปลี่ยนชื่อจาก “อำเภอจันทิก” เป็น “อำเภอสีคิ้ว” เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2482 เพื่อให้ตรง

กับชื่อสถานีรถไฟและชื่อหมู่บ้านเป็นสมัยของนายอำเภอที่มีชื่อว่านายชำนาญ กระบวน

บ้านสี่คิ้วเป็นบ้านที่กว้างขวางประชากรมากการปกครองของบ้านสี่คิ้วอยู่ในการควบคุมดูแลของกำนัน วีระ ชโลมพันธ์ เป็นผู้ปกครองทั้งบ้าน ทำให้ไม่สะดวกในการทำงานทำเกี่ยวกับเอกสารต่างๆ นายอำเภอเรื่องบุญ ศิริรัมย์ จึงได้ทำการแยกหมู่บ้านให้เป็นสัดส่วนโดยแยกออกมาหนึ่งหมู่บ้าน 16 บ้านตลาดใต้

บ้านตลาดใต้ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2529 ประมาณ 16 ปีมาแล้วเพื่อให้การบริหารงานได้สะดวกทั่วถึงและคล่องขึ้น มีผู้ใหญ่บ้านปกครองลูกบ้านคือ นายประจันต์ ขุนทิพย์ เป็นผู้ดูแล

บ้านตลาดใต้เป็นชุมชนแบบกระจุกประชากรตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกันอย่างหนาแน่นบ้านเรือนอยู่ติดถนน การสร้างบ้านของของประชาชนส่วนใหญ่จะสร้างแบบตึกแถวเพื่อการพาณิชย์ค้าขายเป็นส่วนใหญ่ซึ่งดำเนินกิจการกันอยู่ การสร้างอาคารจะเป็นสองชั้น สามชั้น หรือที่ชั้นก็ตามฐานะของเจ้าของบ้าน

2.2 สภาพปัจจุบัน

เดิมบ้านตลาดใต้ หมู่ 16 อยู่รวมกับหมู่ 2 เดิมซึ่งอาณาเขตจากวัดเกาะจนไปถึงสุสานจีน แต่ได้ แบ่งเขตการปกครองใหม่ การแบ่งแยกหมู่บ้าน / ชุมชน โดยใช้ถนนในเป็นเส้นทางการแบ่งแยกของแต่ละหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่เดิมเป็นคนพื้นที่อยู่แล้ว แต่ปัจจุบัน มีคนนอกพื้นที่ต่างจังหวัดเข้ามาอาศัยอยู่กันมากขึ้น มีการย้ายเข้ามาและย้ายออก เนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำจนเกิดการโยกย้ายของชาวบ้าน

(1) การขยายตัวของชุมชน

ประชากรส่วนใหญ่อยู่รวมกันเป็นแบบผสมผสานของความเป็นชุมชนเมืองกับชนบทประชากรอยู่รวมกันอย่างหลากหลาย ทั้งด้านอาชีพ ฐานะ รายได้ และความเป็นอยู่ลักษณะของชุมชนในเขตชุมชนเมืองของเทศบาลประชากรจะรวมตัวกันอย่างหนาแน่น โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพกิจการค้าขายพาณิชย์ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการค้าขายทั้งปลีก และ ค้าส่ง อีกทั้งรับราชการ รับจ้าง บริการด้านต่างๆ ส่วนชุมชนที่มีลักษณะคล้ายชนบทจะกระจายอยู่รอบนอก

(2) ลักษณะประชากร

ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานและมีประชากรที่ย้ายเข้ามาประกอบอาชีพในเขตหมู่บ้านส่งผลให้มีความหนาแน่นในเขตชุมชนหมู่บ้าน และช่วงที่สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำส่งผลให้มีการปิดโรงงานอุตสาหกรรมบางประเภท มีการย้ายออกของประชากรที่เข้ามาประกอบอาชีพในช่วงปีที่ผ่านมา ทำให้ประชากรลดลงค่อนข้างสูง ปัจจุบันมีแนวโน้มการขยายตัวของประชากรประมาณ ร้อยละ 0.04 (ที่มา : แผนพัฒนาเทศบาลตำบลสี่คิ้วประจำปี พ.ศ. 2545)

จากการสำรวจ ประชากรในหมู่บ้านที่อาศัยอยู่จริง 446 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 229 คนและเพศชาย 217 คนและจากการจำแนกกลุ่มของประชากรในหมู่บ้านตลาดใต้จะเห็นว่าประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 18 - 50 ปี จำนวน 213 คน กลุ่มคนในช่วงนี้เป็นวันทำงาน และเป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนและครอบครัวเพราะประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวันแรงงาน

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	229	51.35
- หญิง	217	48.65
รวม	446	100
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	38	8.53
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	12	2.69
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	28	6.28
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	28	6.27
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	37	8.29
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	213	47.76
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	39	8.74
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	51	11.43
รวม	446	100
3. จบการศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	40	31.25
ระดับมัธยมศึกษา	32	25
นักศึกษาผู้ใหญ่	-	-
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	56	43.75
รวม	128	100

(3) โรงเรียนและการศึกษา

ในหมู่บ้านมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอสีคิ้ว จำนวน 1 แห่ง ได้แก่โรงเรียนสีคิ้ว"สวัสดิ์ผดุงวิทยา" ตั้งอยู่ บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาที่มีที่ดินเป็นของโรงเรียน 16 ไร่ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2462 มีครูทั้งหมด 95 คน ครูที่สอนจบวิชาดังนี้มีจำนวน

ตารางที่ 4.2 แสดงวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้สอน

วิชาเอก	จำนวน(คน)
วิทยาศาสตร์	36
สังคมศึกษา	15
ภาษาไทย, อังกฤษ	27
อุตสาหกรรมศิลป์	7
การจัดการ / การบริหารธุรกิจ	7
บริหารการศึกษา	3
รวม	95

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนนักเรียนและห้องเรียน ปีการศึกษา 2544

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		รวม
		ชาย	หญิง	
มัธยมศึกษาปีที่ 1	11	264	277	541
มัธยมศึกษาปีที่ 2	12	261	283	544
มัธยมศึกษาปีที่ 3	12	207	249	456
มัธยมศึกษาปีที่ 4	10	174	251	425
มัธยมศึกษาปีที่ 5	10	164	204	368
มัธยมศึกษาปีที่ 6	10	146	238	384
รวมมัธยมศึกษา	65	1,216	1,502	2,718

(ที่มา : แบบรายงานการศึกษาส่วนภูมิภาค จากการสำรวจภาคสถิติ ส.ศ.ภ. ระดับมัธยมศึกษา ของศึกษานิเทศก์อำเภอปี 2544)

(4) สุขภาพอนามัย

บ้านตลาดใต้มีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานของหมู่บ้าน อยู่ที่บ้าน นางแสงจันทร์ เครื่องปั้นเรือน ประธานศูนย์คือ นางอำภรณ์ เฉลยไกร มีอาสาสมัครประจำบ้านขั้นพื้นฐานไว้ให้กับชาวบ้าน และบ้านตลาดใต้ มีอาสาสมัครมูลฐาน ของหมู่บ้าน หรือ อสม. จำนวน 5 คน เพื่อเก็บข้อมูลด้านสุขภาพอนามัย ให้กับทางสาธารณสุขอำเภอสี่คิ้วทุก ๆ ปี ทางสาธารณสุขจะเข้ามาฉีดยาพ่นกันยุงลาย และฉีดยากันโรคพิษสุนัขบ้า และเข้ามาแนะนำเกี่ยวกับโรคต่าง ๆ และเกือบทุกหลังคาเรือนทุกคนจะมีบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า จากทางโรงพยาบาลสี่คิ้ว ที่ทำหน้าที่รักษาพยาบาลบ้านตลาดใต้ มีสุขภาพอนามัยขั้นพื้นฐานดีมากและมี อสม. และศูนย์สาธารณสุขมูลฐานของหมู่บ้าน อยู่ในหมู่บ้านคอยดูแลและรองรับ

(5) รายได้ของประชาชน และการประกอบอาชีพ

เมื่อดูรายได้ของประชาชนในหมู่บ้านจะเห็นได้ว่า มีความเป็นอยู่ตั้งแต่ในระดับปานกลาง จนถึงระดับค่อนข้างสูง

ตารางที่ 4.4 รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปี ในแต่ละครอบครัว

รายได้ / ปี	จำนวนครอบครัว
1,000 – 5,000 บาท	-
5,001 – 10,000 บาท	-
10,001 – 20,000 บาท	-
20,001 – 30,000 บาท	-
30,001 – 50,000 บาท	12
50,001 – 100,000 บาท	69
รวม	81

ตารางที่ 4.5 การประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้าน

อาชีพ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
รับราชการ	38	20.44
ค้าขาย	93	50
รับจ้างทั่วไป	55	29.56
รวม	186	100

การประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 อาชีพค้าขายเป็นอาชีพที่มีมากที่สุด คือ 93 ครอบครัวคือ ค้าขายเครื่องมือ เครื่องใช้เกี่ยวกับการเกษตร อาหารเครื่องอุปโภคบริโภค เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม อาหาร เครื่องใช้ไฟฟ้า ซ่อมบำรุง เสริมสวย นันทนาการ (หนังสือพิมพ์ หนังสือต่าง ๆ) พาหนะ รองลงมาคือรับจ้างทั่วไปมีถึง 55 ครอบครัว เป็นอาชีพเกี่ยวกับ พนักงานหน่วยงานของรัฐและเอกชน โรงงานต่างๆ และอาชีพรับราชการมี 38 ครอบครัว คือ ครู ข้าราชการอำเภอ รัฐวิสาหกิจ

(6) แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 มีแหล่งน้ำใช้ จากการประปาส่วนภูมิภาค อำเภอสีคิ้ว ที่ส่งมาให้ใช้และมีน้ำดื่มจากการเก็บกักน้ำฝนหรือน้ำซื้อ ส่วนน้ำเพื่อการเกษตรบ้านสีคิ้วไม่มีเนื่องจากอยู่ในเขตชุมชนไม่มีบ่อหรือสระน้ำเลย

(7) ท่ารถที่ตั้ง และระบบนิเวศน์ของชุมชน

บ้านตลาดใต้หมู่ที่ 16 ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ระหว่างกลางอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา แต่อยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดนครราชสีมา ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 45 กิโลเมตร และห่างจาก กรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 ถนนมิตรภาพ ประมาณ 210 กิโลเมตร และ 219 กิโลเมตร

(8) อาณาเขตติดต่อ

บ้านตลาดใต้ หมู่ 16 ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีอาณาเขตคือ

ทิศเหนือ	จด	หมู่ 1 บ้านสีคิ้ว
ทิศใต้	จด	หมู่ 2 บ้านวัดเกาะสีคิ้ว
ทิศตะวันออก	จด	หมู่ 15 บ้านตลาดเหนือ
ทิศตะวันตก	จด	หมู่ 14 บ้านศาลเจ้าพ่อ

(9) สภาพภูมิอากาศ

สภาพอากาศโดยทั่วไปของหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 มีอากาศเย็นสบายอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 33 องศา โดยได้รับอิทธิพลมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ได้พัดพาความหนาวเย็นและความแห้งแล้งเข้ามา และยังได้รับอิทธิพลมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดพาเอาฝนและความชื้นเข้ามา ทำให้สภาพอากาศเปลี่ยนแปลงในรอบปีแตกต่างกัน แบ่งเป็น 3 ฤดู สรุปภูมิอากาศได้ดังนี้

1. ฤดูฝน เริ่มเดือน พฤษภาคม - ตุลาคม ทุกปี ฝนตกเกือบตลอดฤดู และมีฝนทิ้งช่วง เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม ปริมาณน้ำฝนสูงสุดในเดือน ตุลาคม
2. ฤดูหนาว เริ่มเปลี่ยนแปลงจากฤดูฝน เข้าสู่ฤดูหนาวตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน โดยได้รับอิทธิพลมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นลมหนาวและแห้งแล้ง ทำให้อากาศหนาวถึงหนาวจัด อุณหภูมิต่ำสุดในเดือน ธันวาคม
3. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ - กรกฎาคม อากาศค่อนข้างร้อนในกลางวันและค่อนข้างเย็นในเวลากลางคืน ช่วงอากาศร้อนที่สุดในเดือน มีนาคม

(ที่มา : สถานีวัดน้ำฝน ที่ทำการไปรษณีย์สี่คิ้ว 2543 / แผนพัฒนาเทศบาลสี่คิ้ว 2545)

(10) ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่ในหมู่บ้านตลาดใต้นั้นส่วนใหญ่เป็นชุมชนเมือง ที่รวมตัวกันอย่างหนาแน่นในบริเวณที่มีกิจการค้าพาณิชย์ และพื้นที่สำหรับปลูกสร้างบ้านเรือนอาศัยจึงจัดสรรใช้ประโยชน์จากที่ดินจึงไม่มีพื้นที่ป่าไม้อะไร

(11) สภาพที่ดิน

สภาพที่ดินของหมู่บ้านตลาดใต้มี 2 ประเภท

ตารางที่ 46 จำแนกสภาพดิน

ชุดดิน	ชื่อชุดดิน	ความเหมาะสมกับการเพาะปลูก
3	ราชบุรี	ทำนา, ทุ่งหญ้า
61	สี่คิ้ว	พืชไร่, ไม้ผล, ทุ่งหญ้า

(ที่มา : กองสำรวจและจำแนกดิน กรมพัฒนาที่ดิน เกษตรอำเภอสี่คิ้ว 2543)

การใช้ที่ดิน ในพื้นที่ในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นชุมชนเมืองที่อยู่รวมกันอย่างหนาแน่นในบริเวณที่มีกิจการค้าและพาณิชย์ และอาศัยอยู่ของประชาชน จึงไม่มีที่ดินว่างเปล่า

(12) ระบบสาธารณูปโภค

ไฟฟ้า ปัจจุบันการดำเนินการจำหน่ายไฟฟ้าให้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบล สี่คิ้ว นั้นก็คือบ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 และดำเนินงานโดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอสี่คิ้ว โดยจ่าย กระแสไฟฟ้าให้ใช้ไฟฟ้าใช้ทั่วถึงทุกหลังคาเรือน จำนวนหลังคาเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหลังคาเรื่อ

ประปา บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 ได้ใช้น้ำจากการประปาส่วนภูมิภาคสี่คิ้ว โดยรับ โอนต่อจากสุขาภิบาลตำบลสี่คิ้ว เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2532 ประชาชนในหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 มีน้ำประปาใช้ทุกหลังคาเรือน

หอกระจายข่าว หอกระจายข่าวของบ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 จะเป็นระบบเสียงตาม สายของเทศบาลอำเภอสี่คิ้ว จะมีข่าวประชาสัมพันธ์ จากหน่วยงานของรัฐเป็นประจำ

โทรศัพท์ หมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 มีโทรศัพท์ใช้ประมาณ 87% ของจำนวน ครัวเรือน เป็นขององค์การโทรศัพท์ และเทลคอมเอเชีย

การคมนาคม

- **ถนน** เป็นที่ใช้ในการสัญจรของประชาชนทั่วไปเพราะเป็นถนนสายหลักที่อยู่ กลางอำเภอสี่คิ้ว โดยถนนสายหลักที่ใช้ในการคมนาคมและสัญจรไปมาคือถนนชุมคำ โดยมีรถ โดยสารประจำทางขนส่งมวลชนซึ่งผ่านเป็นถนนสายหลักของอำเภอผ่านบ้านตลาดใต้หมู่ที่ 16 ถนนในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต จำนวน 4 สาย และมี 4 ซอย โดยเป็นการขยายถนนของเทศบาล

- **รถไฟ** บ้านตลาดใต้ มีสถานีรถไฟอยู่ในหมู่บ้านการเดินทางมาที่บ้านตลาดใต้ สามารถเดินทางโดยรถไฟ ซึ่งสถานีรถไฟอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน มีระยะทางจาก กรุงเทพมหานคร-สี่คิ้ว 217 กิโลเมตร ระยะทางจากสี่คิ้ว-นครราชสีมา 45 กิโลเมตร

- **การขนส่งมวลชน** สามารถเดินทางมาที่บ้านตลาดใต้ 2 ทางคือ ทางรถยนต์ โดยรถโดยสารประจำทางสายปากช่อง-นครราชสีมา และรถโดยสารประจำทางสายสี่คิ้ว-ปากทาง (จากปากทางสี่คิ้วเข้ามาในตัวอำเภอ) และเส้นทางรถไฟ

2.3 ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

การพาณิชย์ส่วนใหญ่ของบ้านตลาดใต้เป็นกิจการค้าซึ่งทำหน้าที่เป็นตลาดการค้าซื้อขายที่ ได้จดทะเบียนการค้า และทะเบียนพาณิชย์ ซึ่งรวมกันอยู่หนาแน่นเป็นชุมชนการค้า โดยเฉพาะ เขตถนนชุมคำ มีร้านค้า 61 ร้าน ประเภทร้านค้าต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม อาหาร เครื่องใช้ ไฟฟ้า อุปกรณ์การเกษตร เสริมสวย นันทนาการ (หนังสือพิมพ์ หนังสือต่าง ๆ) พาหนะ เครื่อง อุปกรณ์บริโภค

ด้านบริการอื่นๆ

ภายในหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 มีหน่วยงานของรัฐอยู่เกือบจะทุกหน่วยก็ว่าได้คือที่ว่าการอำเภอสีคิ้ว สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสีคิ้ว สหกรณ์อำเภอ กรมที่ดิน เทศบาลตำบลสีคิ้ว ที่ทำการไปรษณีย์ สาธารณสุขอำเภอสีคิ้ว ปศุสัตว์อำเภอ เกษตรอำเภอ ป่าไม้อำเภอ สถานีรถไฟ โรงเรียนสีคิ้ว “สวัสดิ์ผดุงวิทยา” คอยให้บริการด้านต่างๆให้กับประชาชนในอำเภอสีคิ้วและบุคคลที่ต้องการมาติดต่อราชการ

2.4 สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม

(1) เครือญาติ

ระบบเครือญาติ คือระบบที่รวมเอามนุษย์มาสัมพันธ์กับทางสายเลือด หรือการแต่งงานเป็นสภาพความสัมพันธ์ของบุคคลจากวงแคบที่สุด (นับจากตัวเรา) ไปถึงกว้างพอจะนับได้ และวงที่แคบที่สุด คือครอบครัวและวงกว้างที่สุดจนถึงเผ่า ส่วนใหญ่จะนับวงแคบมากกว่า

ในหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 ส่วนมากจะเป็นครอบครัวเดี่ยว คือ หน่วยที่เล็กที่สุดของสังคมหรือในหมู่บ้าน คือแต่ละครัวเรือนจะมีพ่อ แม่ ลูก เท่านั้น บางครัวเรือนถ้าลูกแต่งงานจะไปอยู่ที่อื่น บางครอบครัวมีพ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย บ้าง และจะมีครอบครัวขยาย ส่วนใหญ่เป็นญาติกันในหมู่บ้าน จะรู้จักมักคุ้นกันเปรียบเสมือนเครือญาติ

(2) วัคและประเพณี

ชาวบ้านบ้านสีคิ้ว ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธคิดเป็นร้อยละ 95 % การนับถือศาสนาของชาวบ้านจะมีลักษณะเป็นแบบศาสนาเถรวาท คือ นับถือกันตามบรรพบุรุษ

(3) ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ มีดังนี้

งานทำบุญตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ 1 มกราคม ของทุกปี งานประเพณีแห่เจ้าพ่อพระยาสี่เจี้ยว จะนับจากวันตรุษจีนห่างไป 15 วันเป็นวันแห่เจ้าพ่อเป็นประจำทุกปี (26 กุมภาพันธ์ 2545 ครบ 109 ปี) งานประเพณีสงกรานต์ ก่อพระทรายเดือนเมษายนหรือปีใหม่ของ ชาวไทย ร่วมกับทางเทศบาล 13-16 เมษายน ทุกปีมีการรดน้ำ คำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ เป็นการขอพรปีใหม่และเป็นสิริมงคลกับตัวเอง การทรงแบน้ำพระ ทำอาหารคาวหวานไปทำบุญที่วัด มีการละเล่น สาดน้ำกันระหว่างคนภายในหมู่บ้าน และคนจากที่อื่น และมีการจัดแข่งขันตักแตงรถขบวนแห่งานสงกรานต์เพื่อประกวดในแต่ละหมู่บ้าน เดือนกรกฎาคม ทำบุญเข้าพรรษา ชาวบ้านจะทำบุญโดยการถวายเทียนเข้าพรรษา ถวายผ้าอาบน้ำฝน และเครื่องอัฐบริวารที่จำเป็นเพื่อใช้ระหว่าง จำพรรษา 3 เดือน และชาวบ้านยังให้ลูกหลานที่อยู่ในช่วงเป็นหนุ่มบวชในช่วงนี้ด้วย งานวันแม่ในเดือนสิงหาคม

งานประเพณีลอยกระทง วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 2 งานวันพ่อ ในเดือนธันวาคมวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เติญเฉลิมพระเกียรติถวายจุดเทียนชัยถวายพระพร

2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

(1) ด้านการปกครอง

บ้านตลาดใต้ เดิมเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาลมาก่อน ซึ่งเรียกว่า “สุขาภิบาลสี่คิ้ว” จัดตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2499 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 73 ตอนที่ 45 หน้า 27 ลงวันที่ 30 พฤษภาคม 2499 ต่อมา มีพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 จัดตั้งเทศบาลตำบล ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 9ก. ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 เป็นผลให้บ้านตลาดใต้ ซึ่งเดิมปกครองแบบสุขาภิบาลสี่คิ้ว เปลี่ยนแปลงฐานะอยู่ในความปกครองของเทศบาลตำบลสี่คิ้วแทน ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542

และเทศบาลจึงมีการจัดตั้งชุมชนย่อยภายในเขตเทศบาล จำนวน 18 ชุมชน ซึ่งบ้านตลาดใต้มีชื่อชุมชนว่า “ชุมชนร่วมโพธิ์ทอง” หมู่ที่ 16 ตำบลสี่คิ้ว เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2543 (ที่มา : แผนพัฒนาเทศบาลประจำปี พ.ศ. 2545)

บ้านตลาดใต้ มีผู้นำคือ ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งคือ นายประจันต์ ชุนทิพย์ ซึ่งได้รับคัดเลือกขึ้นเป็นผู้ใหญ่บ้านตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และมีผู้ช่วย 1 คน คือนางกฤตยา ชีรศักดิ์วิชา การศึกษาสูงสุด ป.7

โดยมีการกระจายอำนาจการปกครอง ในรูปคณะกรรมการชุมชน โดยแต่งตั้งและเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในชุมชน ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหาร ทางเทศบาลจึงจัดตั้งชุมชนย่อยภายในเทศบาลจำนวน 18 ชุมชน ส่วนบ้านตลาดใต้ มีชุมชนเรียกว่า “ชุมชนร่วมโพธิ์ทอง หมู่ที่ 16” ตั้งขึ้นเมื่อ 27 กันยายน 2543

รายชื่อคณะกรรมการชุมชน

1. นายสันติ จันทรวงทอง	ประธานกรรมการกองทุน
2. นางสุพัตรา คำนกุล	รองประธานกรรมการกองทุน
3. นายวิหวัศ อนุรัตน์วิชัยกุล	เลขานุการกองทุน
4. นางสาวรสวัน เลหาพูนรัมย์	เหรัญญิกกองทุน
5. นายประพันธ์ ศรีอำพล	ฝ่ายสินเชื่อ
6. นางทรงศรี ชีรศักดิ์วิชา	“

7. นายสมเกียรติ แซ่โล้ว	“
8. นายอานนท์ มักรพงศ์	“
9. นายนิเวศน์ พงษ์รัตนสวัสดิ์	ฝ่ายตรวจสอบ
10. นางสาวชมภูนุช กิจสุจิต	“
11. นายประจันทร์ ชุนทิพย์	“
12. นางจันทร์เพ็ญ สอหรินทร์	ฝ่ายประชาสัมพันธ์
13. นางนลินี ชีรานุพัฒนา	“

3. ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

(1) **ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลครอบครัว** ชาวบ้านมีความรู้และความสามารถมาตั้งมาจากการอาชีพของคนรุ่นก่อน และได้นำ ความรู้มาประกอบอาชีพทั้งอาชีพเก่าและอาชีพใหม่ที่มีเข้ามาในปัจจุบัน เช่น ค้าขาย เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัวและสมาชิกภาพในครอบครัวและยังสามารถขยายอาชีพให้กับญาติพี่น้องได้อีกทาง

(2) **ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ** ชาวบ้านมีทรัพย์สินจากการทำกิจการด้วยตนเอง และทรัพย์สินจากมรดกที่ได้ คิดตัวมาให้และมาประกอบอาชีพสร้างฐานะกันใหม่ก็มีจำนวนมาก

(3) **หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล** ชาวบ้านมีหนี้สินมากมาจากเงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตร ธนาคารออมสินและสถาบันการเงินอื่น ๆ เพื่อนำเงินมาทำการเกษตรแต่ฝนก็ไม่ตกตามฤดูกาลทำให้ไม่ได้ผลผลิต จึงกู้ยืมเงินมาใช้หนี้และใช้จ่ายในครอบครัว

(4) **หนี้นายทุนนอกระบบของผู้ดูแล** ชาวบ้านมีหนี้นอกระบบมากเพราะ ไม่มีเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวและทำงานใช้หนี้กัน โดยการทำงาน โรงงานหรือถ้าไม่มีจริงก็ทำโดยการขายที่ดินใช้หนี้

(5) **อาชีพหลักของผู้ดูแล/อาชีพรอง** อาชีพหลักคือการค้าขาย 90 % และบริการ 10 %

(6) **รายได้ของครอบครัว** รายได้จากกิจการการค้าขายของผู้ดูแล พบว่ามีรายได้ประมาณ 50,000 ขึ้นไป

(7) **ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ**

ชาวบ้านมีประสบการณ์มาก่อนในการทำกิจการเป็นอาชีพดั้งเดิมจากการสืบถอดหรือลงทุนด้วยตนเอง จึงไม่มีอะไรยากในการประกอบอาชีพถ้า

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A (หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้)

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

(1) นโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลพอสมควร เพราะได้มีการประชาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ได้ข้อมูลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยเฉพาะคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจดีจากคู่มือระเบียบสำนักนายกฯ และระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกักองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

(2) เงิน 1 ล้านบาท คือเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อการประกอบอาชีพ พัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ลดรายจ่ายให้ครอบครัว และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ดีขึ้นโดยหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 ได้รับโอนเงินกองทุนฯ เมื่อวันที่ 20กุมภาพันธ์ 2545 เปิดบัญชีที่ธนาคารออมสิน สาขาสีคิ้ว เลขที่บัญชีคือ 06-4307-20-06-063616-6 ณ ปัจจุบันเงินต้นมียอดคงเหลือ ณ วันที่ 7 สิงหาคม 2545 คือ 685,345 บาท

(3) คณะกรรมการหมู่บ้าน คือตัวแทนที่ชาวบ้านตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และเพื่อดูแลผลประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านให้ดำเนินไปได้ด้วยดี หมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 มีกรรมการ 13 คน มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน ประธานกองทุน รองประธานกองทุน เลขานุการ เภรัญญิก ประชาสัมพันธ์ มีฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายตรวจสอบ

(4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน คือเงินที่สมาชิกกองทุนกู้ยืมไปเพื่อ ประกอบอาชีพ และเกิดผลกำไร และนำมาชำระคืนเมื่อถึงกำหนดเวลาคืนเงินคือ ภายในวันที่ 1-7 ของทุกเดือน (กองทุนบ้านตลาดใต้ กำหนดให้ชำระคืนเป็นรายเดือน ไม่เกิน 12 เดือน) โดยกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 จะต้องนำส่งคืนทุกเดือนที่คณะกรรมการ แล้วจะทำการออกใบเสร็จรับเงินให้ไว้เป็นหลักฐานเพื่อรวบรวมนำเงินฝากธนาคารต่อไป

(5) ผู้สมัครขอกู้ คือประชาชนในหมู่บ้านที่มีความประสงค์จะต้องการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน แล้วจะต้องเขียนคำร้องขอสมัครเป็นสมาชิก ณ ที่ทำการกองทุนเพื่อทำการขอกู้เงินต่อไป และต้องมีคุณสมบัติตรงตามที่ระเบียบกองทุนหมู่บ้านกำหนด จึงจะรับเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านได้

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

(1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่าก่อนที่กองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 จะทำการปล่อย เงินกู้ให้กับสมาชิกแต่ละรายจะต้องตรวจสอบผู้กู้ว่ามีคุณสมบัติตรงกับระเบียบกองทุนที่กำหนดไว้และพิจารณาเรื่องการเขียน โครงการเพื่อขอกู้เงินของผู้กู้ ซึ่งคณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้พิจารณาเพื่อปล่อยเงินกู้ ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ตอนที่ 6 เรื่องการพิจารณาเงินกู้ทางหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 จะทำการพิจารณาทุกเดือน ในวันที่ 23 ของเดือน และ จะได้ผู้กู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดของหมู่บ้าน คณะกรรมการร่วมกันสรรหาบุคคลด้วยความยุติธรรมแต่จำนวนเงินที่อนุมัติให้กู้ได้ไม่เท่ากันเพราะจำนวนเงินที่กู้ได้ไม่เพียงพอกับความ ต้องการ

(2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่าคณะกรรมการมีการจัดทำบัญชี ในรูปแบบตามแบบของส่วนกลาง โดยเมื่อมีการรับจ่ายเงินต่าง ๆ จะมีการลงใบเสร็จไว้เพื่อเป็น หลักฐานอ้างอิงเพื่อการลงบัญชี และสมาชิกสามารถตรวจสอบได้ การทำบัญชีมีความรัดกุม โดยได้รับการอบรมทั้งจากส่วนกลาง หรือคลังอำเภอ และมีคู่มือในการลงบัญชี มีสมุดบัญชีรายรับ- รายจ่าย สมุดคุมลูกหนี้รายตัว สมุดคุมทะเบียนคำขอกู้เงิน สมุดทะเบียนรายได้-ค่าใช้จ่าย งบดุล สมาชิกสามารถขอตรวจสอบบัญชีได้ มีการรายงานงบต่าง ๆ ในการประชุมคณะกรรมการทุก เดือนเพื่อแจ้งยอดของกองทุนและเพื่อความโปร่งใส

(3) การแนะนำวิธีทำธุรกิจของผู้กู้ ในหมู่บ้านนั้นอาชีพที่ทำการขอกู้เงิน มากที่สุดคือ อาชีพค้าขายต่าง ๆ ส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านจะดำเนินธุรกิจ โดยอาศัยความรู้เดิมเป็น ฐานที่คืออยู่แล้ว ทำกันเป็นครอบครัว ค่าใช้จ่ายต่ำ การทำธุรกิจของชาวบ้านจะเหมือนๆ กันทำให้ ราคาตกต่ำเพราะของมีปริมาณมาก ฝีมือยังไม่ดีเท่าคู่แข่ง

(4) การช่วยหาตลาดผู้ประกอบธุรกิจจะมีตลาดในแต่ละชุมชนนั้น ๆ ทำให้ สินค้าเป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกมากยิ่งขึ้น ขายสินค้าได้ดีขึ้นแต่มีข้อเสียคือบุคคลไม่เชื่อถือในฝีมือ

(5) การรับชำระหนี้ ผู้กู้เงินจะต้องนำเงินมาส่งคืนที่คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านทุกเดือนเนื่องจากระเบียบของกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 กำหนดให้ชำระเงิน ภายในวันที่ 1-7 ของเดือนโดยรับชำระหนี้เป็นรายเดือน และจะออกใบเสร็จให้เป็นหลักฐานแล้ว ทำการรวบรวมเงินฝากเข้าธนาคารทำให้ทราบว่า มีใครที่ยังค้างไม่ได้นำเงินมาส่งคืน แต่วิธีการนี้จะ เกิดผลล่าช้าเพราะจะต้องรอผู้ก้นำเงินมาชำระคืน และไม่ปลอดภัยเนื่องจากถือเงินไว้มาก

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

2.1.3.1 ผลโดยตรง

(1) จำนวนเงินของผู้ให้กู้ พบว่าทางกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 ได้อนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้งหมด จำนวน 19 ราย เป็นเงิน 380,000 บาท (ณ เดือนสิงหาคม 2545) การอนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้ง 19 ราย เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับผู้กู้ทำให้เงิน 1 ล้านบาทที่ได้ปล่อยกู้ไปเป็นการหมุนเวียนในหมู่บ้านและเกิดรายได้กับกองทุนมีดอกเบียดจากการกู้ยืมกลับมาเป็นทุนสะสมของกองทุน ทำให้กองทุนเข้มแข็งและเป็นการขยายเงินกองทุนอีกทางหนึ่งด้วย จากการมีผู้กู้ในจำนวน 19 รายที่ได้รับอนุมัติมีบางรายที่มีลักษณะการประกอบกิจการของผู้กู้ไม่สามารถปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้ตามโครงการได้จึงทุกราย เนื่องจากเมื่อผู้กู้ไปแล้วพบว่าจำนวนเงินไม่เพียงพอต่อการทำกิจการจึงต้องเปลี่ยน ไปดำเนินกิจการอย่างอื่นทำให้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ บางรายเงินที่ได้รับอนุมัติเงินกู้นั้นไม่เพียงพอ ได้น้อยเกินไป

(2) ยอดเงินให้กู้ สำหรับกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้นั้น ได้อนุมัติเงินกู้ 19 รายเป็นเงิน โดยจะอนุมัติเงินให้กู้ทุกเดือน ปล่อยกู้มาแล้ว 1 ครั้ง เป็นเงิน 380,000.- บาท

(3) กองทุนสะสม พบว่ามีสมาชิกที่กู้ได้จำนวน 19 ราย และกองทุนหมู่บ้านมีทุนสะสมของหมู่บ้านทั้งสิ้น 138,423.85 บาท จากการที่สมาชิกส่งเสริมออมทรัพย์เป็นประจำทุกเดือน และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้กู้พบว่า ผู้กุนำเงินที่กู้ไปดำเนินกิจการตามปกติและนำไปขยายกิจการของตนเอง

2.1.3.2 ผลกระทบโดยตรง

- (1) จำนวนผู้ที่ได้ จำนวนผู้ที่ได้มีทั้งหมด 19 ราย
- (2) จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้านมีทั้งหมด 138,423.85 บาท
- (3) การขยายกิจการของผู้กู้ นำเงินที่กู้ไปขยายกิจการ เช่นการค้าขาย ซื้ออุปกรณ์เพิ่ม หรือขยายร้าน
- (4) การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น ผู้กุนำเงินไปลงทุนซื้อเครื่องจักรเพื่อผลิต เช่น จักรเย็บผ้า.

2.1.3.3 ผลกระทบทางอ้อม

(1) กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่าการทำงานของคณะกรรมการมีความร่วมมือกันดีมีความสามัคคีกัน ในหมู่คณะทำให้กองทุนมีศักยภาพและเข้มแข็งพอสมควรภายในท้องถิ่น

(2) **ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้** มีเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีพอสมควร คือมีหน่วยงานของรัฐมาแนะนำข้อมูลให้กับชาวบ้าน บ้านตลาดได้ เดือนละ 1 ครั้ง

(3) **ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด** การสร้างเครื่องมือทางการตลาด ของผู้กู้ยังเป็นไปไม่ได้เนื่องจากไม่มีการรวมกลุ่ม

(4) **ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ** ในการทำกิจกรรมของผู้กู้ แต่ระบบเศรษฐกิจในหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ดี มีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ จปฐ. คือประมาณ 40,000 - 50,000 บาท/ปี ต่อครอบครัว ถือว่ากลุ่มผู้กู้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้

2.2 หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

(1) **ประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้พบว่า** ผู้ส่วนใหญ่ที่กู้เงินไปประกอบกิจกรรมล้วนแต่มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของตนเองเป็นยอดดี เช่น การทำการเกษตร ผู้กู้จะเตรียมสถานที่มีการคัดเลือกวัตถุดิบให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด การดำเนินกิจการของผู้กู้ถึงแม้จะมีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ อยู่แล้วแต่ยังไม่สามารถทำให้ผู้ประกอบอาชีพได้อย่างถูกวิธียังขาดการปรับปรุงกิจการบางอย่าง เช่น การตลาด การส่งเสริมแนะนำอาชีพที่เหมาะสมกับพื้นที่และตลาดเป็นต้น

(2) **หนี้สินของผู้กู้และเครือข่าย** ผู้กู้มีหนี้สินทั้งนอกระบบและของรัฐ

(3) **หนี้สินธนาคารของผู้กู้** ชาวบ้านมีหนี้สินส่วนใหญ่จะเป็นหนี้กับธนาคารออมสิน เพราะอัตราดอกเบี้ยถูกและการขอกู้มีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก

(4) **หนี้สินของผู้กู้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้กองทุนหมู่บ้าน พบว่า** ผู้กู้ร้อยละ 80 เป็นหนี้สินกับสถาบันการเงินของรัฐและร้อยละ 20 เป็นหนี้สินกับนายทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูง

(5) **อาชีพหลักของผู้กู้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้ร้อยละ 80** ประกอบอาชีพทางการค้าขาย ประกอบอาชีพและบริการ ร้อยละ 20

(6) **รายได้ของผู้กู้พบว่าผู้กู้ยืมเงินของกองทุนหมู่บ้านมีรายได้ไม่มากนัก** แต่ก็ไม่ต่ำ กว่าเกณฑ์ จปฐ. นก

(7) **ประสบการณ์ในการดำเนินการ** ผู้กู้ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องกระบวนการผลิต ด้านการตลาด

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

(1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมเงิน จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้ที่ได้รับเงิน มาแล้วนำไปประกอบกิจการต่างๆ ตามโครงการของผู้กู้ เช่น กิจการค้าขาย บริการ ผู้กู้ที่ได้เงินมาแล้วแต่ไม่มีเงินทุนสะสมของตนเองหรือมีแต่น้อยมากทำให้ต้องรอเงินกู้เพียงอย่างเดียวเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ และเงินที่ให้ผู้กู้ตามระเบียบรายละเอียดไม่เกิน 20,000 บาท ถ้าเกินคือ 50,000 บาท ต้องตั้งคณะกรรมการสอบอีกทีหนึ่ง

(2) สถานที่และวัตถุดิบ ในการประกอบกิจการของผู้ที่พบว่ากลุ่มผู้กู้ไปทำกิจการค้าขายมีสถานที่ในการประกอบอาชีพทุกรายแต่วัตถุดิบในการดำเนินงานต้องซื้อทุกชนิดทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้นและ ไม่มีพื้นที่ในการประกอบกิจการต้องเช่าพื้นที่ในการทำการค้าขายร้อยละ 20 ใช้วิธีการเร่งขาย และร้อยละ 80 มีพื้นที่ทำการค้าขายเป็นของตนเอง

(3) เทคนิคการทำงาน พบว่ากลุ่มผู้กู้เงินของกองทุนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการทุกรายแต่ขาดเทคนิควิธีการทำงาน และต้องการคำแนะนำเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกมาก

(4) กำลังทำงาน พบว่ากลุ่มผู้กู้ด้านการค้าขายจะใช้แรงงานภายในครอบครัวส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 และมีการจ้างแรงงาน

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยงานระบบ B พบว่า

(1) การทำกิจการอย่างถูกวิธี ของผู้กู้แต่ละรายพบว่าผู้กู้มีวิธีในการประกอบกิจกรรมโดยการอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ทำนาต้องอาศัยน้ำฝนและจะทำตามฤดูกาลซึ่งได้มีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ด้วย เช่น ใช้เครื่องเกี่ยวข้าวแทนแรงงานคน การทำกิจการข้างต้นนี้ต้องรอฤดูกาลก่อนไม่เช่นนั้นจะทำได้ไม่ได้และการใช้เครื่องจักรถ้าใช้ไม่ถูกวิธีจะส่งผลเสียแก่ผลผลิตได้ เช่น อาจจะเก็บข้าวได้ไม่ดีเท่าแรงงานคน

(2) การหาตลาดที่ดี ของผู้กู้เนื่องจากผู้กู้แต่ละรายมีการประกอบอาชีพที่ต่างกัน ส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพค้าขาย การหาตลาดก็จะเป็นลักษณะของตลาดเดิมๆ ซึ่งมีการซื้อขายกันอยู่ก่อนแล้ว การหาวัตถุดิบที่ดี แต่ราคาในการซื้อต้องแพงตามค่าของวัตถุดิบด้วย

(3) การหาวัตถุดิบที่ดี เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบอาชีพทุกรายต้องการมากที่สุดเพราะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้สินค้าได้ราคาตามความต้องการของตนเอง การหาวัตถุดิบที่ดี แต่ราคาในการซื้อต้องแพงตามค่าของวัตถุดิบด้วย

(4) การทำบัญชี โดยทั่วไปผู้กู้เงินจะไม่ค่อยทำบัญชีรายรับรายจ่ายถึงแม้จะทำก็ทำในรูปแบบง่ายๆ ไม่ยุ่งยากทำตามความรู้ความเข้าใจของตนเอง บางครั้งการทำบัญชีแบบชาวบ้านนั้นจะลงข้อมูลที่ไม่วัดละเอียดเท่าที่ควรนักเพราะว่ารายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ นั้นจะไม่ค่อยลงกันทำให้ข้อมูลอาจผิดพลาดได้ง่าย

(5) การวิเคราะห์ประเมิน จะเห็นได้ว่าการประเมินกระบวนการของระบบ B นั้น มีวิธีดำเนินการกิจการของตนเองโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วในการประกอบอาชีพแต่อาจอาศัยเทคโนโลยีบางอย่างในการทำกิจกรรมซึ่งได้ช่วยส่งเสริมให้มีผลผลิตและความรวดเร็วในการผลิตสินค้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อครอบครัวและเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

(1) รายได้เป็นเงิน จะเป็นในเรื่องของรายได้ของผู้ประกอบการซึ่งรายได้ส่วนใหญ่จะได้ในจำนวนที่เป็นเงินก้อนในช่วงระยะเวลาที่เก็บเกี่ยวผลผลิต อาจจะใช้ระยะเวลา 6 - 7 เดือน หรือว่าเป็นปีซึ่งรายได้แต่ละครั้งจะขึ้นอยู่กับประกอบการอาชีพ มีพื้นที่หรือมีจำนวนผลผลิตมากน้อยเพียงใด แต่จะอยู่ในช่วง 20,000 - 30,000 บาท / ปี จะเห็นได้ว่าระยะเวลาในการได้ผลกำไรเป็นในรูปแบบของค่าตอบแทนนั้นจะใช้ระยะเวลาพอสมควร และจะได้เพียง 1 ครั้งต่อปี ถ้าในระยะเวลาที่รอไม่ทำอาชีพเสริมก็จะมีรายได้จากอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว

(2) ผู้ที่ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ ส่วนใหญ่ผู้กู้เงินของบ้านตลาดใต้จะได้ผลตอบแทนเป็นในรูปแบบของค่าจ้าง

(3) ผลเป็นชื่อเสียงที่ดีผู้กู้ได้ขยายกิจการ ในจำนวนผู้กู้ทั้ง 19 รายนั้น ส่วนมากผู้กู้จะนำเงินไปเพิ่มทุนในการผลิตมากกว่าการขยายกิจการเพราะเนื่องจากวงเงินที่ให้กู้มีน้อย

(4) ผลที่เป็นความพอใจ พบว่าผู้กู้พอใจที่ได้เงินไปเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพ

(5) ผลการดำเนินงานพบว่ากลุ่มผู้กู้ไม่มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ยัง ไม่มีการนำภูมิปัญญาในท้องถิ่น ของตนเองมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพขาดความเข้าใจในเรื่องของเศรษฐกิจแบบพอเพียงต้องการผลกำไรมากโดยไม่คำนึงถึงต้นทุนที่สูงตามไปด้วย เป็นผลทำให้กิจการของตนเองไม่สามารถคงอยู่ได้ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำและจากการสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านพบว่าไม่มีการกลับคืนถิ่นของประชากร กลุ่มคนที่ทำงานอยู่ต่างถิ่นเมื่อกลับมาได้เงินแล้วก็กลับไปดำเนินการที่เดิม

ตอนที่ 3 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

3.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

(1) เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากเพียงใด

จากการประเมินพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้กู้เงินกองทุนไปเพื่อพัฒนาอาชีพ และเป็นเงินทุนในการทำกิจการ เกิดการหมุนเวียนรายได้ การจ้างงาน มีดอกผลแล้วนำเงินมาชำระคืนให้กับกองทุน ทำให้เงินกองทุนเพิ่มขึ้น และนำเงินมาปันผลคืนแก่สมาชิกผู้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินกิจการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการแก้ปัญหาในการดำเนินกิจการด้วยตนเอง เพิ่มศักยภาพให้กับตนเอง ทำให้เกิดเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านราษฎรในหมู่บ้านรวมทั้งผู้นำของหมู่บ้านให้ความสนใจนโยบายของรัฐบาลและมีความต้องการอยากให้มีการจัดตั้งกองทุนขึ้น เพราะในหมู่บ้านก็ได้มีกลุ่มองค์กรอยู่ก่อนแล้วจึง ประสานความร่วมมือกันทั้ง กำนัน แพทย์ประจำตำบล และพัฒนาการอำเภอ รวมถึงศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน ได้มาให้ความรู้และคำแนะนำในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจนประสบความสำเร็จในปัจจุบัน การวางระบบโครงสร้างของกองทุนในการจัดการบริหาร มีการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการครบทั้ง 15 คน มีการแบ่งหน้าที่ ของคณะกรรมการและมีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำ การเปิดรับสมาชิก การจัดทำบัญชีและการให้เงินกู้ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน มีการจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนอย่างยุติธรรม การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองโดยใช้เศรษฐกิจแบบพอเพียง และได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ให้กับครอบครัวและชุมชน การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพบว่าคณะกรรมการมีการชี้แนะ ให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนว่าเป็นของสมาชิกทุกคน ให้ช่วยกันรักษาสามารถจัดการบริหารกันเองได้ ส่วนกลุ่มผู้ที่ยังขาดแนวความคิดในการประกอบอาชีพ ยังหวังผลกำไรที่เป็นจำนวนมากโดยมิได้คำนึงถึงการผลิตเพื่อการบริโภคและขาดตลาดรองรับ ผลผลิตที่แน่นอนทำให้การประกอบอาชีพไม่สามารถคงอยู่ได้ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำ และยังมี บางส่วนยังคงเป็นทาสเงินกู้ยืมอยู่เนื่องจากมีระบบการกู้ที่ง่ายกว่า การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งพบว่าภายในหมู่บ้านยังมีสภาพแวดล้อมที่ดีเหมาะแก่การทำการค้าขายจำนวนของประชากรเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านมีกลุ่มต่าง ๆ ตั้งขึ้นก่อนแล้ว ภายในหมู่บ้านมีโรงเรียน สามารถเดินทางไปเรียนได้โดยสะดวกกลุ่มผู้กู้เงินกองทุน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการค้าขายการดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามระบบ

(2) เพื่อทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

2.1 ปัจจัยด้านบวก

- (1) การมีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ อยู่ก่อนแล้ว
- (2) มีเงินทุนสะสมของหมู่บ้าน
- (3) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนของสมาชิกในหมู่บ้าน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

- (1) การทำงานของคณะกรรมการบางส่วนขาดความรับผิดชอบต่อน้ำที่
- (2) สมาชิกบางส่วนไม่พอใจการตัดสินใจ

(3) เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์การเพื่อการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับประเทศ

พบว่าในหมู่บ้านมีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรและมีหน่วยงานต่าง ๆ ให้การส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้การดำเนินกิจการ และการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ตำบล และประเทศ

(4) เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กำหนด

ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านตลาดใต้โดยการสุ่ม 25 ครัวเรือนใน 186 ครัวเรือน

ตารางที่ 4.7 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนบ้านตลาดใต้

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ใช้วัด
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	( ) มาก (✓) ปานกลาง ( ) น้อย
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	( ) มาก (✓) ปานกลาง ( ) น้อย
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	(✓) มาก ( ) ปานกลาง ( ) น้อย
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	( ) มาก (✓) ปานกลาง ( ) น้อย
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม	(✓) ใช่ จำนวนครั้ง 12 ครั้ง ต่อ 1 ปี ( ) ไม่ใช่
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	จากปีก่อนมี...186.....ครอบครัว ( ) เพิ่มขึ้นเป็น.....ครอบครัว ( ) ลดลงเหลือ.....ครอบครัว (✓) เท่าเดิม
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน	จากปีก่อนมี...186.....ครอบครัว ( ) เพิ่มขึ้นเป็น.....ครอบครัว ( ) ลดลงเหลือ.....ครอบครัว (✓) เท่าเดิม
8. ในชุมชนมีการรวมตัวกลุ่มองค์กรประชาชน	จากปีก่อนมี.....1.....กลุ่ม (✓) เพิ่มขึ้นเป็น.....2.....กลุ่ม ( ) ลดลงเหลือ.....กลุ่ม ( ) เท่าเดิม
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา	( ) มาก (✓) ปานกลาง ( ) น้อย
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	จากปีก่อนมี.....-.....คน ( ) เพิ่มขึ้นเป็น.....คน ( ) ลดลงเหลือ.....คน (✓) เท่าเดิม
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	(✓) ใช่ ( ) ไม่ใช่ ( ) ไม่แน่ใจ
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน	(✓) ใช่ ( ) ไม่ใช่

จากตาราง ความเข้มแข็ง ของชุมชนจะเห็นว่า

(1) ความสามัคคีในชุมชนมีความสามัคคีปานกลางซึ่งคิดเป็นร้อยละได้ 64 % ของการ
 สุ่มตัวอย่าง

(2) ความซื่อสัตย์ สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ปานกลาง ซึ่งคิดเป็นร้อยละได้
 68 % ของการสุ่มตัวอย่าง

(3) ยกย่องคนทำดี จะเห็นได้ว่าชุมชนมีการยกย่องคนทำดีมากคิดเป็นร้อยละได้ 48 %
 จากการสุ่มตัวอย่าง

(4) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันปาน
 กลางซึ่งคิดเป็นร้อยละได้ 68 % ของการสุ่มตัวอย่าง

(5) สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละได้ 92% คือ 12
 ครั้งต่อปี

(6) สมาชิกในชุมชนสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ มีจำนวนเท่าเดิมจากการสำรวจครั้งแรก
 คือ จำนวน 145 ครอบครัว

(7) ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่กันพร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน มีจำนวน
 เท่าเดิมจากการสำรวจในครั้งแรก คือ จำนวน 186 ครอบครัว

(8) ในชุมชนมีการรวมตัวกลุ่มองค์กรประชชน มีจำนวนเท่าเดิมคือ 1 กลุ่มจากการ
 สำรวจในครั้งแรก

(9) ชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็น ชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นกันปานกลาง
 เมื่อคิดเป็นร้อยละได้ 60 % ของการสุ่มตัวอย่าง

(10) ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา

(11) ในชุมชนมีผู้นำที่มีความยุติธรรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละได้ 76% ของการสุ่มตัวอย่าง

(12) ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 88 % อยู่ใน
 ระดับปานกลาง

ซึ่งเมื่อดูจากตารางจะเห็นได้ว่าสมาชิกในชุมชนบ้านตลาดใต้ มีความเข้มแข็งในระดับ
 ปานกลาง ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีที่สามารถรวมตัวกันเพื่อประกอบกิจการกันได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ที่ 16 มีวัตถุประสงค์ของการประเมินดังนี้

1. เพื่อการศึกษาการบรรลุเป้าหมายทั้ง 5 ข้อ ของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองบ้านตลาดใต้

1.1 เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากเพียงใด ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายหรือ สวัสดิภาพของสมาชิก
- (2) ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- (3) ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเองโดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- (4) เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีสังคมมีภูมิคุ้มกัน
- (5) ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

1.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับบุคคล

1.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนะของประชาชน พื้นที่เป้าหมายและเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของบุคคล ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และการเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล

4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในบ้านตลาดใต้และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผู้จัดทำสารนิพนธ์ดำเนินการประเมิน โดยได้ประยุกต์รูปแบบการประเมิน ชิพท์ (CIPP) ของ “สตัฟเฟิลบีม” มาใช้ในการประเมินครั้งนี้ โดยกำหนดตัวชี้วัดขององค์ประกอบการประเมิน ด้านสภาวะแวดล้อม (Context – C) ด้านปัจจัย (Input – I) ด้านกระบวนการ (Process – PC) และด้านผลผลิต (Product – PD) ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลในบ้านตลาดใต้ประกอบด้วยคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งที่ได้รับอนุมัติให้กู้และสมาชิกทั่วไป ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ ตลอดจนข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดต่าง ๆ โดยใช้แบบรายงาน (บร.) 1–12 การสัมภาษณ์เพิ่มเติม การศึกษาเอกสาร และการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติและไม่ใช้สถิติ การติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ได้ผลสรุป การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สรุป และอภิปราย

1.1 สภาพทั่วไปของบ้านตลาดใต้

บ้านตลาดใต้ หมู่ 16 ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2529 ประมาณ 16 ปีมาแล้วเพื่อให้การบริหารงานได้สะดวกทั่วถึงและคล่องขึ้น มีผู้ใหญ่บ้านปกครองลูกบ้านคือ นายประจันต์ ชุนทิพย์ เป็นผู้ดูแล ประชากรส่วนใหญ่อยู่ร่วมกันเป็นแบบผสมผสานของความเป็นชุมชนเมืองกับชนบท ประชากรอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลาย ทั้งด้านอาชีพ ฐานะ รายได้ และความเป็นอยู่ลักษณะของชุมชนในเขตชุมชนเมืองของเทศบาลประชากรจะรวมตัวกันอย่างหนาแน่น โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพกิจการค้าขายพาณิชย์ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายทั้งปลีก และ ค้าส่ง อีกทั้งรับราชการรับจ้าง บริการด้านต่างๆ

อภิปราย

บ้านตลาดใต้เป็นบ้านที่มีความเจริญเพราะอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคีรีวงค์ซึ่งเกิดจากการประกอบอาชีพของประชากร ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขายเพราะเป็นศูนย์กลางของตำบลต่างๆ ที่จะเข้ามาจับจ่ายซื้อหาสินค้า วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการดำรงชีพและการพัฒนาอาชีพในด้านต่างๆ

1.2 การบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ ของกระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านตลาดใต้ หมู่ 16 ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ข้อ 1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สรุป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้เกิดจากความร่วมมือของคนใน ชุมชนหน่วยงานราชการ และบุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือแนะนำให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน ทำให้คนในชุมชนมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อลดรายจ่ายลง และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนอื่น

อภิปราย

การมีกองทุนหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้านเป็นการแก้ปัญหาหนี้สินของประชาชนที่มีหนี้สินค้างชำระเนื่องจากผู้กู้สามารถกู้เงินกองทุนหมู่บ้านของตนเองเพื่อพัฒนาอาชีพของตน หรือผู้ที่มีหนี้สินมาก (กู้ยืมทุนนอกระบบ) ประกอบอาชีพตนเองและรายรับไม่พอกับรายจ่าย จึงสามารถนำเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านมาหมุนเวียนเพื่อปลดหนี้ และเพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

ข้อ 2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ 16

สรุป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้มีการจัดสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานถูกต้องมีระเบียบข้อบังคับของกองทุนชัดเจน ทางกองทุนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตนเองได้

อภิปราย

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ มีความรู้ในการบริหารจัดการกองทุนเนื่องจากมีหน่วยงานของรัฐ พัฒนกรอำเภอสีคิ้ว รัฐบาลมาช่วยในการฝึกอบรม ให้คำแนะนำผู้บริหารคณะกรรมการในด้านต่าง ๆ ให้รู้ระบบการทำงานและขอบเขตการรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ทุกคนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายที่รัฐบาลวางไว้

ข้อ 3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อการแก้ปัญหาของตนเอง การสร้างศักยภาพของตนเองและการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

สรุป

รัฐบาลมีความเห็นอยากให้ประชาชนประกอบอาชีพสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวให้มีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองให้ครอบครัวให้อยู่ดีกินดีและมีอาชีพที่แน่นอนประชาชนสามารถสร้างอาชีพให้กับตนเองและครอบครัวรู้จักคอย รู้จักการแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มเศรษฐกิจในหมู่บ้าน การหมุนเวียนเงินในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น

อภิปราย

ประชาชนในหมู่บ้านตลาดใต้บางกลุ่มเกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของรัฐบาลที่จะให้ประชาชนมีความคิดริเริ่มการประกอบอาชีพและการแก้ปัญหาของตนเองเพื่อเพิ่มรายได้ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของครอบครัวจึงทำให้ครอบครัวในหมู่บ้านมีความเข้มแข็งในการดำรงชีพเพื่อให้ทุกครอบครัวพึ่งพาตนเองรู้จักแก้ปัญหาของตนเองรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัดทำให้ครอบครัวในหมู่บ้านอยู่ดีกินดีขึ้น

ข้อ 4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

สรุป

รัฐบาลสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้านตลาดใต้ โดยการให้ประชาชนสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้เพื่อให้สมาชิกหมู่บ้านกู้เงินของหมู่บ้าน ให้นำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพหรือพัฒนาอาชีพตนเอง เพื่อให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น มีเงินหมุนเวียน เงินกองทุนที่ปล่อยให้สมาชิกกู้ไปนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการกองทุนทุกคน

อภิปราย

ในหมู่บ้านตลาดใต้ได้มีอาชีพใหม่เพิ่มขึ้นจากเดิมมีแต่การค้าขายให้บริการด้านต่าง ๆ มีการเลี้ยงสัตว์เกิดขึ้น คือ เลี้ยงหมู เลี้ยงวัว อาชีพค้าขายและให้บริการก็เพิ่มขึ้นตามมาอีก เพราะรัฐบาลได้จัดสรรเงินทุน 1 ล้านบาทให้หมู่บ้านเพื่อสมาชิกกู้เงินไปลงทุนจึงทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น สมาชิกผู้กู้ทุกคนมีเงินไปชำระหนี้เงินต้นให้กับกองทุนโดยมีคณะกรรมการกองทุนคอยดูแลเก็บเงินจากผู้กู้เพื่อนำเงินไปจัดสรรให้เกิดประโยชน์แก่หมู่บ้าน

ข้อ 5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม สรุป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนมีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือพึ่งพารองรับซึ่งกันและกัน

อภิปราย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านตลาดใต้มีศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ มีเครือข่ายการเรียนรู้ การสร้างเครื่องมือทางการตลาด

1.3 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้ หมู่ 16

สรุปปัจจัยด้านบวก

(1) คณะกรรมการกองทุนทุกคนต้องการให้ประชาชนทุกคนในหมู่บ้านมีการอยู่ดีกินดีมีอาชีพทุกครอบครัวจึงเป็นเหตุให้คณะกรรมการทำงานเพื่อประชาชนทุกคน

(2) หน่วยงานของรัฐเข้ามามีส่วนช่วยให้คณะกรรมการมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานกองทุนให้เป็นระบบ

สรุปปัจจัยด้านลบ

(1) หน่วยงานของรัฐบาล (พัฒนาการอำเภอสีคิ้ว) ประชุมคณะกรรมการกองทุนบ่อยครั้ง และประชุมในหัวข้อซ้ำซ้อนทำให้คณะกรรมการไม่อยากจะร่วมการประชุมระดับอำเภอเพราะเกรงว่าจะประชุมในหัวเดิม ทำให้เสียเวลาการทำงาน

อภิปราย

ในหมู่บ้านตลาดใต้คณะกรรมการส่วนใหญ่ต้องการให้หมู่บ้านมีความเจริญมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัวให้อยู่ดีกินดีทุกครัวเรือนจึงตั้งใจทำงานเพื่อให้งานออกมามีประสิทธิภาพเพื่อประชาชนในหมู่บ้านให้หมู่บ้านมีความเจริญและมีเศรษฐกิจดี แต่สมาชิกกองทุนบางราย ไม่เข้าใจในระบบการทำงานคณะกรรมการเกิดการต่อต้านไม่ส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืนกองทุน จึงเป็นเหตุให้คณะกรรมการเมื่อการทำงานให้หมู่บ้านส่วนนี้ถ้าไม่มีการแก้ไขปัญหากำทำให้คณะกรรมการกองทุนไม่อยากจะเข้ามาทำงาน

1.4 การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดการเชื่อมโยงภายในระหว่างหมู่บ้านตำบล

สรุป

บัณฑิตกองทุน ได้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้รู้เพื่อให้ผู้รู้ได้มีประสบการณ์ปัญหาและแนวทางแก้ไขมาแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้รู้แต่ละหมู่บ้านในตำบลสีคิ้ว ทำให้ผู้รู้ได้รับข้อมูลใหม่ ๆ มาปรับใช้ให้เข้ากับตนเองและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพให้ได้ผลดี

อภิปราย

จากการจัดเวทีประชาชน แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้รู้ระหว่างตำบลผู้รู้ได้นำประสบการณ์ทางตรงทางอ้อมปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาแลกเปลี่ยนกันให้ผู้รู้ที่ประกอบอาชีพเดียวกันได้หลักการประกอบอาชีพและการแก้ไขปัญหาแบบใหม่ ๆ มาใช้กับตนเองผู้รู้ในหมู่บ้านตลาดใต้ที่เข้าร่วมในการจัดเวทีประทับใจในการจัดเวทีและได้ข้อมูลเพิ่มเติมในการประกอบอาชีพ

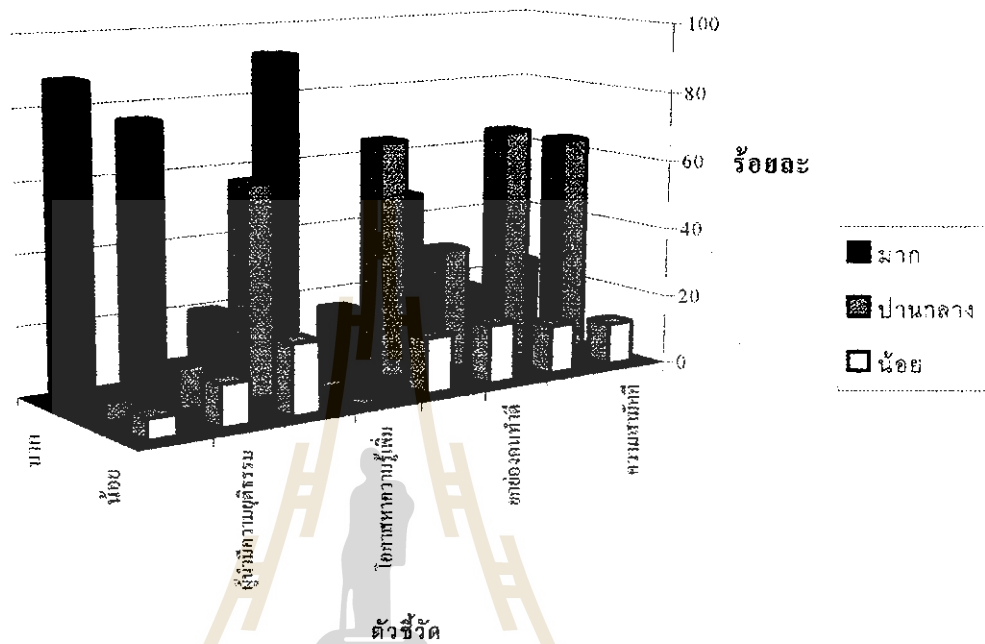
1.5 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สรุปตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการ 13 คน ในชุมชนมีความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีกระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิผล รวมทั้งการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างมีสันติ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน รักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน แบ่งปันสิ่งของให้กันแก่กัน

สรุปตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติของประชาชนบ้านตลาดใต้

แผนภาพที่ 5.1 แสดงดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านตลาดใต้

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับกองทุนเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ระเบียบข้อบังคับของกองทุนที่ตั้งขึ้นเป็นระเบียบที่สมาชิกทุกคนเห็นด้วยพร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบที่ตั้งไว้ สมาชิกทุกคนมีความเข้าใจในระเบียบทุกข้อ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตลาดใต้บริหารงานอย่างเป็นระบบสมาชิกผู้ส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ตั้งไว้ หมู่บ้านจึงไม่มีปัญหาในการบริหารงานกองทุน

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนให้มีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 คณะกรรมการกองทุนต้องมีกฎระเบียบลงโทษผู้ที่ชำระเงินกู้ช้า หรือไม่มาชำระ ให้เด็ดขาดเพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่สมาชิกทุกคน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ให้คณะกรรมการจ่ายเงินค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการผู้ปฏิบัติงานเป็นรายเดือนเพื่อเป็นกำลังใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และมีกำลังใจอย่างเต็มที่

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 การที่สมาชิกกองทุน สามารถกู้เงินกองทุนไปพัฒนาอาชีพทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น เพราะผู้กู้สามารถมีเงินหมุนเวียนในอาชีพเพื่อเพิ่มผลผลิตและมีรายรับเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ทำให้ผู้กู้มีเงินทุนเพิ่มขยายกิจการของตนเองเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้

2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีบัณฑิตกองทุนเข้าไปในหมู่บ้าน (ชุมชนเมือง)

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 เพื่อให้บัณฑิตที่ตกงานมีรายได้ มีงานทำ และมีรายได้สามารถเลี้ยงตนเองได้ และไม่เป็นปัญหาทางสังคม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4 มีรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยกองทุน รวมทั้งสิ้น 74,881 กองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 5 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ทั้งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษาบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจัยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าหรือการวิจัยต่อไป

(1) การรับสมัครนักศึกษาเข้าสู่โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองควรจะมีการกำหนดสาขาวิชาเอกที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการประเมิน โครงการเพื่อให้โครงการมีศักยภาพยิ่งขึ้น

(2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีระยะเวลาการดำเนินการไม่เพียงพอต่อการหาข้อมูลเพื่อประเมินโครงการ ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร

(3) ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแนะนำชาวบ้าน โดยมีบัณฑิตเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผล ตลอดจนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. **ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง.** กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. **ชุดวิชาการวิจัย. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง.** กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. **ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง.** กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ.
- กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.(ออนไลน์).2545.แหล่งที่มา<http://www.agri.cmu.ac.th/others/rfund/asknanser.html>. (5 มกราคม 2545).
- กองสำรวจและจำแนกดิน กรมพัฒนาที่ดินอำเภอสีคิ้ว. “รายงานความเหมาะสมของดินเพื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจ โครงการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแผนการใช้ที่ดินอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ฉบับที่ 699”.กรกฎาคม 2545.
- กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. **คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.** กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544** ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.
- .สำนักงาน.2544. **คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.**
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี “คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ”.นครราชสีมา,(2544).
- ศึกษาธิการอำเภอสีคิ้ว “แบบรายงานการศึกษาส่วนภูมิภาค ภาพสถิติ (รศ.ก) ปีการศึกษา (2544).
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์,การประเมินโครงการประชุม:หลักการและการประยุกต์ใช้.กรุงเทพมหานคร. พิมพ์ธนา,2525.

บรรณานุกรม (ต่อ)

NOK National Study Committee on Evaluation.Educational Evaluation and Decision

Making,Indiana:Phi Dela Kappa,Incorporated.1977.

Worthen,B.R.and SANDERS,J.R.,Educational Enaluation: Theory and Practice.Ohio:Charles

And Joanes,1973.

